УзССР Давлат китоб палатаси

Ўзбекистон - келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

17 МАЙ, СЕШАНБА. № 95 (843). Сотувда эркин нархда. 1994 йил

ПРЕЗИДЕНТ ЯПОНИЯГА ЖЎНАБ КЕТДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 16 май куни расмий ташриф билан Японияга жўнаб кетди.

Ислом Каримов журналистларнинг саволларига жавоб берар экан, Япониянинг жаҳон ҳамжамиятида тутган юксак ўрни, тараққиёт йўлидаги истиқболли одимлари, ушбу олис кунчиқар юрт билан мамлакатимиз ўртасидаги боғланган дўстлик ришталарининг узоқ тарихи хусусида сўзлади. Иккинчи жаҳон уруши келтирган хонавайронлик, табиий бойликлар тақчиллиги, хомашё танқислиги сингари бир қанча тўсиқларга қарамай, ҳайратланарли даражада иқтисодий қудратга эришган мамлакат билан яқин ҳамкорлик қилиш, тажриба алмашиш, унинг юксак технологияси ва сармоясидан ўзаро манфаатли асосда унумли фойдаланиш иқтисодий мустақиллик ва фаровонлик сари бораётган республикамиз учун фойдадан ҳоли эмаслигини таъкидлади.

— Қолаверса, ўз миллий валютасига ўтиш арафасида турган мамлакатимиз ички бозорини тўлдириш учун зарур рақобатбоп маҳсулотлар ватани ҳам Япониядир — деди юртбошимиз пировардида. — Сафардан асосий мақсадимиз Ўзбекистоннинг кенг имкониятларини японларга тушунтириш, банк, сармоя эгалари, ишбилармонлар, йирик фирма ва компаниялар учун юртимизга йўл очиб бериш ва шу орқали икки ўртадаги иқтисодий алоқаларни янада кучайтиришдан иборат.

Аэропортда мамлакатимиз Президентини республика Бош вазири Абдулҳошим Муталов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари Мавлон Умурзоқов, Хайрулла Жўраев, Олий Кенгаши Раиси ўринбосари Борис Бугров, Тошкент шаҳри ҳокими Адҳамбек Фозилбеков ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолди.

Кузатувчилар орасида Япониянинг Ўзбекистон Республикасидаги мувaққат ишлар вакили Кодзи Хино ҳам бор эди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ЯПОНИЯГА КЕЛДИ

ТОКИО, 16 май. РАТА—ТАСС ва ЎзА мухбирлари хабар берадилар: Бугун Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов ўзининг биринчи расмий амалий ташрифи билан Японияга келди.

Токионинг Ўзбекистон Республикаси ва Япониянинг Давлат байроқлари билан безатилган «Ханэда» аэропортида олий мартабали меҳмон шарафига фахрий қоровул саф тортди. Тантанали кутиб олиш маросими тугаганидан сўнг Ислом Каримов рафиқаси билан ўзлари учун ажратилган боргоҳга йўл олди.

19 майгача давом этадиган ташриф мобайнида Ислом Каримов Япониянинг Бош вазири Цутому Хата билан музокаралар олиб боради, Император Акихито томонидан қабул қилинади, ишбилармон доираларнинг вакиллари билан учрашади. Тошкент ва Токио ўртасида биринчи навбатда иқтисодий алоқаларнинг ривожланишига пойдевор қўйиши лозим бўлган сафар якунлари бўйича биргаликдаги ҳужжатлар имзоланади. Ислом Каримовнинг ташрифи Япониянинг қадимий пойтахти Киото шаҳрида якунланади. Бу шаҳар ўтмиш ва келажак ўзаро алоқадорлигининг рамзи бўлиб қолади. Чунки Европадан Марказий Осиё орқали ўтиб Узоқ Шарққача борган Буюк ипак йўлининг сўнгги манзили мана шу шаҳар бўлган.

(ЎзА).

ТОШКЕНТ-1994

Ўзбекистонда Қозоғистон кунлари. 23—27 май

ТАШКИЛИЙ ҚЎМИТА МАЖЛИСИ

14 май куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасида Қозоғистон Республикаси кунларига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича ташкилий қўмитанинг навбатдаги мажлиси бўлди. Уни Бош вазирнинг биринчи ўринбосари, ташкилий қўмита раиси И. Жўрабеков бошқарди.

Маълумки, 23 май куни Тошкентда Қозоғистон кунлари тантанали суратда очилади. Унда иштирок этиш учун қардош мамлакатдан 600 га яқин меҳмон келади. Улар орасида давлат ва жамоат арбоблари, ёзувчилар ва санъаткорлар, олимлар ва ишбилармонлар бор. Тантаналар республикамизнинг деярли барча вилоятларида бўлиб ўтади. Қизиқарли учрашувлар, концертлар ўтказилади, турли хил кўргазмалар очилади.

Ташкилий қўмита мажлисида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари М. Қорабоев Қозоғистон кунларига тайёргарлик хусусида ахборот берди. Шунингдек, Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари Ш. Жалилов, маданият ишлари вазири Э. Ҳайитбоев, «Ўзбектуризм» миллий компанияси раиси Б. Қаюмов, «Тошшаҳарйўловчитранс» раиси Р. Файзуллаев, кўпгина вилоятлар ҳокимларининг ўринбосарлари қилинаётган ишлар тўғрисида гапирдилар.

Мажлисда Ўзбекистон Олий Кенгаши Раиси вазифасини бажарувчи Э. Халилов, Ўзбекистон Президентининг Давлат маслаҳатчиси Х. Жўраев, Бош вазир ўринбосарлари Ў. Султонов, М. Усмонов, Тошкент шаҳар ҳокими А. Фозилбеков иштирок этди.

(ЎзА).

ТУМАН ҲОКИМИ ТАЙИНЛАНДИ

Янгийўл тумани фаолларининг йиғилиши бўлди. Унда ташкилий масала кўрилди. А. Юсупов бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан туман ҳокими вазифасидан озод этилди. Тошкент вилояти ҳокими М. Икромовнинг тавсиясига биноан «Ўзқишлоқкимё» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси раиси бўлиб ишлаб келаётган Ж. Шарипов туман ҳокими этиб тайинланди.

Республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков йиғилишда сўзга чиқди.

Йиғилишда Ўзбекистон Президентининг Давлат маслаҳатчиси М. Умурзоқов қатнашди.

(ЎзА).

Тошкент трактор заводи мутахассислари йиғаётган янги ТТЗ — 90 тракторлари шу пайтгача ишлаб чиқарилган турдошларига нисбатан бошқариш қулайлиги, ёнилғини кам сарфлаши сингари қатор афзалликларга эга. Корхона муҳандислари, механизмларни олдин синовдан ўтказиб, сўнг ўрнатишаяпти.

СУРАТДА: Йиғув цехи бошлиғи муовини Ҳ. Қораев: участка бошлиғи И. Исматуллаевлар иш устида.

Ш. ИБРОҲИМОВ олган сурат.

«СИНО» ДЎКОНЛАРИМИЗДА ЯНА ПАЙДО БЎЛИБ ҚОЛАР

Бундан бир неча йил муқаддам Самарқанддаги «Сино» совутгичлар ишлаб чиқариш корхонаси маҳсулоти нафақат республикамиз, балки хорижий мамлакатларда ҳам машҳур эди. Бугунги кунда ҳам бу ерда тайёрланаётган музлатгичлар харидоргир, лекин энди «Сино» совутгичларини Тошкент ёки Фарғонани қўятуринг, ҳатто Самарқанд дўконларидан ҳам топиб бўлмайди...

Кейинги пайтларда республикалар ўртасидаги иқтисодий муносабатларнинг чигаллашуви заводни оғир аҳволга солди. Бир вақтлар ҳар ойда ўн мингта совутгич ишлаб чиқарилган корхонада март ойида бу кўрсатгич зўрға бир ярим мингтага етказилди.

— Бунинг асосий сабаби, — дейди завод директори Ўктам Неъматов, — хом ашёни тўлиқ четдан, аниқроғи, Россиядан олишимиздир. Ҳозир корхонада тайёрланаётган совутгичларнинг юз фоизи маҳсулот айрибошлаш учун ўша ерга юборилмоқда. Ана шунинг эвазига завод фаолият кўрсатаяпти. Меҳнат жамоасининг интилишлари туфайли апрелда қарийб тўрт мингта совутгич тайёрланди...

Аммо илгариги давр билан солиштирилса, бу корхона ишлаб чиқариш қувватининг эллик фоизига ҳам тўғри келмайди. Шундай бўлса-да, завод маъмурияти, муҳандислари маҳсулот тайёрлашни яна аввалги миқдорга етказиш учун бутун чораларни кўришаётир. Таъминотчилар Москва ва Омск шаҳарларидаги корхоналар билан алоқани мустаҳкамлаб, улардан кўпроқ хомашё олиш чораларини излашаётир. Демак, яқин йилларда яна «Сино» совутгичларини савдо дўконларидан эркин харид қилиш имкони туғилса ажаб эмас.

М. МУҚИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ВОДИЙДА НОДИРАХОНЛИК

Фарғона водийсида атоқли шоира Нодира таваллуди куни кенг нишонланди. Бобур номидаги Андижон давлат дорилфунунида шоира ҳаёти ва ижодий меросига бағишланган анжуман бўлди. Унда Ўзбекистон Фанлар академияси мухбир аъзоси А. Қаюмов, профессорлар А. Ҳайитметов, Ф. Сулаймонова, Ўзбекистон халқ шоирлари Э. Воҳидов, Ҳ. Худойбердиева ва бошқалар Нодира шеъриятининг ибратли жиҳатлари ҳақида гапирди.

Шаҳрихон шаҳридаги Нодира боғида, Қўқон шаҳридаги Ҳамза номли драма театрида қутлуғ сана муносабати билан нодирахонлик кечаси — шеърият ва санъат байрами бўлди.

(ЎзА).

• Ислоҳот чорраҳаларида

НОВВОЙДАН ЧИҚҚАН ФЕРМЕР

МУҲАММАДЖОНнинг ғалати феъли бор. Кўнглига бирор фикр келдими, охирига етказмагунча тинчимайди. Ортиқали аканинг фермер хўжалиги ташкил этиш ҳақидаги таклифини тинглади-ю, дилига чўғ тушди. Ишини йиғиштирди. Очиғини айтиш керакки, у Комсомолобод тумани марказидаги нон комбинатида яхшигина новвой бўлиб ишларди. Кўнгил экан-да, ўзга йўлдан кетди. 3 та от, 5 та сигирни етаклаб Ортиқали Аҳмедовнинг ҳузурига борди.

— Қулочни кенгроқ ёзган маъқулмикан, — деди Ортиқали ака уни қарши оларкан.

Улар эртаси кун биргалашиб бозорга боришди. Ишлари битмади. Дидларига маъқул мол-бузоқ чиқмаган экан бозорга. Шошилмадилар. Ахир ҳайбаракаллачиликка на ҳожат. Сўраб-суриштириб, давлатдан олинган 6 миллион сўм ҳисобидан 36 бош мол сотиб олишди. Мирзажон Мўминов номли давлат хўжалиги (ҳозирда ширкатлар уюшмаси) раҳбарлари ташаббускорнинг саъй-ҳаракатини қўллаб-қувватладилар. Бундан уч йил муқаддам уларга 10 гектар майдон ажратиб берилди. Тўғри, аввалига ҳадеганда иш юришавермади. Ахир чўл зонасидаги ернинг расамадини олиш, новвой учун мол боқиш осон эмасди-да. Лекин Муҳаммаджон ортга қайтмади, елиб-югурди. Ишлар жонлангач, Ортиқали ака унинг елкасига қўл ташлади:

— Энди бу ёғини ўзингиз давом эттирасиз, мен сизни тўғри йўлга солиб қўймоқчи эдим, холос.

Кутилмаган гап Муҳаммаджонни довдиратиб қўйди. Лекин, у қанчалик оёқ тирамасин, устози айтганидан қолмади. Ҳарқалай, фермер ўз ёғига ўзи қовурилмади. Ён-атрофдагилар ёрдам қўлини чўзишди. Ахир дастурхон тўкин, хўжалик болалари оғзига сут-қатиқ тегса кимга фойда?

Фермер пул жамғариб трактор, юк машинаси сотиб олди. Бурноғи йили қиш, ёғин-сочин кунларда мол-қўйларга жабр бўлганди. Ўтган йили тумандаги 6-механизациялашган кўчма колонна қурувчиларига буюртма берди. Ҳавас қилса арзигулик қулай шароитлари бор молхонага эга бўлди. Энди бу жойда бемалол 100 бош соғин сигир жойлашиши мумкин. Ем-хашак сақлаш учун омборлар тикланди. Қўйлар учун қўралар барпо этилди.

Тадбиркорлар ўтган йилнинг ўзида 7,5 тонна гўшт, 12.600 литр сут топширдилар. Ҳозир эса улар йил бошидан буён 2,5 тонна гўшт етиштирдилар. Дарвоқе, фермерлар ҳисобидаги мол-бузоқлар сони 54 тага етди. Қўйлар эса 97 бош бўлди.

Ўтган йили молларнинг ана шундай кўпайишини ўйлаб, Муҳаммаджон хўжалик раҳбари ҳузурига борди.

— Хашаги йиғиштириб олинган буғдойзорларда ишласак майлими, — деди у бошлиққа.

Раҳбар рад қилмади. Яширишнинг нима кераги бор, хўжалик ўша пайкалларда ерни сомони билан ҳайдаб юборарди. Фермер эса ҳар йили бой берилаётган 20 тонна сомонни йиғиштириб, босиб олди. Тайёр даромаднинг ўзида бу.

Тадбиркорликни қарангки, биз яқинда ишбилармонлар ҳузурида бўлдик. Кўкламги ўт-ўланлар чиққан бўлса-да, ўтган йилнинг озуқаси тугаганича йўқ.

Туман раҳбарлари фермернинг ерга муҳтожлигини инобатга олишди. Яқинда уларга қўшимча ўн гектар майдон ажратилди.

Ўтган йили озуқа экишга мўлжалланган майдонларнинг асосий қисмига мевали кўчатлар ўтқазишганди. Бу йил нишона беради. Қолаверса, анчагина майдонга буғдой экишди. Донни ширкатлар уюшмасига сотиб, даромад қилишади. Ўзларига маккажўхоридан олинадиган ҳосилдан озуқа тайёрлайдилар.

— Бизни ёнилғи қийнаяпти, — юрагидаги гапни айтди Муҳаммаджон. — Айни ҳосилга ишлов берадиган пайтда техника масаласи оёққа тушов бўлади. Ширкатлар уюшмасидан сўрайвериб, уларни чарчатиб қўйяпмиз чоғи.

Жойларда чорвадорларга техника хизмати кўрсатуви сервис ташкил этилганлиги айни муддао бўлди. Аммо ҳали уларнинг кўпида иш кўнгилдагидек юришиб кетмаяпти... Фермер эса аламини ичига ютаяпти.

Биз Муҳаммаджон Мирзаевни хўжаликка борганимизда, тўй тараддудида юрганида учратдик. Маълум бўлишича, у ота-онаси йўқ, шароити оғир Исмоилжон Турдиевни уйлантириш ҳаракатида экан. Мурувват дилни поклайди, деганлари шу бўлса керак-да.

Яна бир гап: фермер туман марказида савдо шаҳобчаси қураяпти. Ўзларида етиштирган маҳсулотни савдога чиқармоқчи...

Ф. ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН: ИСТИҚЛОЛ ОДИМЛАРИ

"Халқ сўзи" ва ЎзА мухбирлари хабар қиладилар

ЯНГИЛИКЛАР * ФАКТЛАР * ВОКЕАЛАР

ПОМИДОР ҒАРҚ ПИШДИ

ТОШКЕНТ туманидаги Ғиёс Умаров номли жамоа хўжалигида иссиқхонадан унумли фойдаланилмоқда.

6 гектарлик майдондан 28 миллион сўм соф даромад олинди. Иссиқхона оила пудрати асосида деҳқонларга 9 сотихдан бўлиб берилган. Моддий манфаатдорлик асосида иш юритилиб, режадан ташқари етиштирилган ҳосилнинг 30 фоизи соҳибкорга тегади.

УСТОЗ ВА ШОГИРД АНЪАНАСИ

ОҚҚЎРҒОН туманидаги 42-ҳунар билим юртида устоз ва шогирдлик анъанаси изчил йўлга қўйилган. Бу ерда турли ҳунарлар ўргатилади. Талабалар ўз маҳоратларини Тошкентдаги тўқимачилик комбинатида оширишлари мумкин.

СУРАТДА: Уста Ғолия Раҳимова ўз ҳунари сирларини Юлдуз Маматқуловага ўргатаётган пайт.

ОҚҚАН АРИҚ ҚУРИМАС

ЖОНДОР туманидаги Варахша ва Мохонкўл чўлларига обн-ҳаёт келди.

«Амубухороқурилиш» бошқармаси ва «Бухороқурилиш» тресги ишчилари соатига 6 куб метр сув ўтказадиган 20 километрли Хатча каналини қисқа муддатда фойдаланишга топширишди. Энди 3 минг гектардан зиёд қақраб ётган ерлар боғ-роғ ва пахтазорларга айланади.

ШОҲМОТ — АҚЛ ЎЙИНИ

ШАҲРИСАБЗда шоҳмот бўйича Ўзбекистон биринчилиги якунланди.

Уч ҳафта давом этган мусобақада 15 имкониятдан 11 очко тўплаган чирчиқлик Михаил Салтаев чемпионлик унвонини қўлга киритди. Иккинчи ўрин самарқандлик Шуҳрат Сафинга насиб этди. 14 ёшли Рустам Қосимжоновнинг халқаро шоҳмот устаси талабларини бажаргани, айниқса, қувончли бўлди.

САНЪАТКОР ХОТИРЛАНДИ

АТОҚЛИ кулги устаси Соиб Хўжаевнинг номи мухлислар қалбида барҳаёт.

Хонобод шаҳрининг Навоий номидаги маданият ва истироҳат боғида санъаткорни хотирлаш кечаси бўлиб ўтди. Унга қўшни жумҳуриятлардан ҳам меҳмонлар ташриф буюришди.

БЕМОРЛАРГА ТОЗА СУВ

ТИББИЕТДА қўллаш учун сувни тозалаш француз жамияти (СФЕК) мутахассислари атиги 9 кун ичида Қорақалпоғистондаги республика болалар шифохонасида сувни чучуклайдиган ноёб қурилмани ўрнатиб ишга туширишди.

Эндиликда шифохонада даволанадиган 300 бемор сифатсиз сув истеъмол қилишдан халос бўлди. Бу қурилмани Франция атроф-муҳитни муҳофаза қилиш вазирлиги Оролбўйи болаларига ҳадя этган эди.

СФЕК мутахассисларидан бири, бельгиялик Марсель Брюнланнинг айтишича, бу ерда у минтақа аҳолисининг экология танглигини бартараф этишга қатъий аҳд қилганини сезган. Биз бу ишда ёрдам беришда ҳар доим тайёрмиз, деди у.

ХУШБИЧИМ ЛИБОСЛАР УСТАСИ

ПОЙТАХТИМИЗДАГИ «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли 2-фабрика ишчиси Чарос Қосимова тикаётган кийим-кечакларнинг бежиримлигига ҳамманинг ҳаваси келаётир. Унинг ишга келганига кўп бўлгани йўқ, бироқ ўз маҳорати билан мижозларини хурсанд қилаяпти.

СУРАТДА: Чарос Қосимова.

ҲАМ ПИШИҚ, ҲАМ АРЗОН

НАМАНГАН уйсозлик комбинати шаҳар чеккасидаги «Ёшлик» турар-жой мавзеда тажриба тариқасида коттежлар бунёд этмоқда.

Бу ерда олти сотих томорқаси бўлган уч-тўрт хонали ўнта шундай уй тикланаётир. Коттежлар темир-бетон устун, синч ёрдамида қурилмоқда.

Ҳозирги ёғоч танқис вақтда якка тартибда уй-жой қурувчи камхарж оилалар учун бундай бинолар арзон ва қулайдир. Бу уйларнинг яна бошқа ўнғай томонлари ҳам кўп.

• *Қоракўлчилик: муаммо ва ечимлар*

БОЗОРНИ ТАНИШ МАШАҚҚАТИ

ЯҚИН ўтмишдан маълум: Қизилқум «ташаббуслар» майдонига айланган эди. Бу ҳаракат одатда баҳор ойлари бошланар: «Ҳар юз бош совлиқдан 200 тадан соғлом қўзи оламан!» Охори тўкилган костюмга орден-медалларни қаторлаштириб тақиб олган чўпоннинг шу икки оғиз гапини раҳбарлар қарсаклар билан кутиб олишарди. Мавсум охирида эса қарсак чалганлар чўпон отарига серқатнов бўлиб қолишарди. «Ваъда вафоси билан улуғ». Чўпон каловланар, аммо сир бой бермасди. Дарров «ички резервларини» ишга солиб, бир амаллаб мажбуриятини бажарарди. У энди қаддини ростлай деганда юқоридан яна бир даъват келарди: «Ҳар бир чўпон камида икки йилга етадиган ем-хашак жамғариши керак!» Чўпон бола-чақасини олиб олис томонларга кетарди. Кун бўйи хашак йиғарди. Кечаси мол боқарди...

Гапни ўтмиш воқеасидан бошлашимизнинг боиси шуки, қаламкаш сифатида чўпонлар «эришган ютуқлар» ҳақида кўп ёзганмиз. Улар кўтарган ташаббусларни мадҳ этганимиз ҳам рост.

Бугун эса Қизилқум кенгликларидаги манзара аввалгиларга мутлақо ўхшамайди. Ҳозир чўпонлар бозор деган иборани қўрқмасдан тилга олмоқдалар. Зеро уларнинг ота-боболари бундан бир неча асрлар бурун бозор шароитида ишлаганлар. Ҳатто, жаҳон бозорини ўзига қаратган чинакам ишбилармонлар мана шу масканларда яшаб ўтишган. Тарихий манбаларнинг гувоҳлик беришича Бухоро амирлиги қоракўл тери билан савдо қилиш бўйича жаҳон бозорида учинчи ўринни эгаллаб турганди...

Бир вақтлар кўтарилган сохта ташаббусларнинг салбий таъсири энди яққол сезилиб қолмоқда. **Ўтган йили Қизилқум яйловларида ўт-ўлан жамғаришнинг иложи бўлмади. Бунинг сабабини кўпчилик ёғингарчиликнинг камлиги билан изоҳлашди. Лекин қурғоқчиликнинг асосий сабабларидан бири Қизилқумда мавжуд табиий ўтлоқларнинг мутлақо яроқсиз ҳолга келиб қолганлигидир. Мутахассисларнинг фикрича, табиий яйловларни қайта тиклаш учун ўн-ўн беш йил вақт керак экан. Биргина Томди туманида ўтган йили 12 минг тонна дағал хашак тўпланди. Бу ҳар бир қўйга 18 килограммдан тўғри келди, холос.**

— Мана шундай мураккаб шароитда республика ҳукумати бизни ёлғизлатиб қўймади, — дейди туман ҳокимининг муовини Темирбек Сансизбоев. — Республикадаги 17 та дон маҳсулоти комбинатидан омухта ем юборилди. Ҳар бир қўй ҳисобига 58 килограммдан ем тўғри келди. Ҳатто, 500 — 600 километр олисда жойлашган отарларга ҳам озиқа етказиб берилди. Айниқса, Навоий кон-металлургия комбинати раҳбарияти кўрсатган беминнат ёрдамдан чўпонларимиз хурсанд бўлишди. Туманимиздаги 657 та отарнинг ҳар бирига бир қоп шакар, бир қопдан ун, ўн килограммдан сариёғ, 1 килограммдан чой бепул берилди. Зарафшондаги «Агама» қўшма корхонаси эса ўзларида ишлаб чиқарилаётган жемпер ва пайпоқ совға қилди.

Бултур туман чорвадорлари гўшт етиштириш режасини 112 фоиз, давлатга жун топшириш режасини 108 фоиз қилиб уддаладилар. Ҳар юз бош совлиқдан 104 тадан қўзи олинди.

Бундай юксак кўрсаткичлар учун илгари ҳар бир томдилик катта-катта мукофотларга сазовор бўларди. Ҳозир режани ошириб бажариш деган гаплар эътибордан қолди. Қолаверса, режани ошириб бажарган туманда аҳвол яхши томонга ўзгармади. Қишловда 20 минг бош қўй-қўзи нобуд бўлди. Бунинг учун туманда ҳеч ким ўзини жавобгар деб билмайди. Чунки, ҳозирча мулкнинг ҳақиқий эгаси йўқ.

Томдилик чўпонлар, маҳаллий раҳбарлар ҳамон ўз муаммоларини ўртага қўймоқдалар. Уларнинг фикрича, аввало чўпонларга тўланаётган ҳақ қайта кўриб чиқилиши керак. Айни пайтда чўпонга ҳар бир қўйни боққанлиги учун ойига 280 — 300 сўм тўланмоқда. Агар унинг отарида 400 бош қўй боқилса чўпон 112 минг сўм атрофида маош олади... Аммо, маош кам экан деб чўпонликни тарк этган кишини эшитмадик. Шу билан бир қаторда чўпоннинг маошини, аввало, унинг меҳнати белгилайди. Тўғри, илгаригидай давлат томонидан бериладиган дотациялар йўқ. Ҳаммасини хўжаликнинг ўзи ишлаб топиши керак. Энди «ойликни ошириб бериш» деган шиорларни кўтарадиган замонлар ўтиб кетди. Чўпон ҳам етиштирган маҳсулотини бозор талаблари даражасида баҳоланишини жуда истайди. Аммо бозор ўз нархини ҳамон баланд қўймоқда.

Томди туман агросаноат бирлашмасининг бош зоотехниги Жайсанбек Избосаров эса чўл шароитида етиштирилаётган маҳсулотнинг таннархи ошиб бораётганлигини гапириб қолди.

— Ҳозир бир килограмм омухта ем 150 — 200 сўм атрофида. Бир йилда битта қўй учун 200 — 250 килограмм дағал хашак жамғарилиши керак. Бунга кетадиган харажат эса биз учун ниҳоятда қимматга тушмоқда. Ахир Томдининг энг чекка отарига бориб келиш учун камида хўжаликнинг 250 минг сўми кетади.

Томдидаги бундай аҳвол билан танишиб, хулоса чиқариб олиш учун академик бўлиш шарт эмас. Президентимиз катта-катта йиғилишларда мудом жон койитиб такрорламоқда: «Хом ашё сотган хўжаликнинг косаси оқармайди».

Афсуски, Томди туманида мана шу ҳақиқатни кеч англаб етишди. Ҳозир туманда боқимандалик кайфияти билан бозор муносабатлари ўртасида қизғин кураш кетяпти. Бозорни танишга ҳаракат қилаётган, унинг қийинчиликларига бардош бераётган хўжаликлар ҳам бор. Айтиш керакки, республика раҳбарияти жойларда хом ашёни қайта ишлайдиган кичик корхоналарни кўпайтиришга жиддий эътибор бермоқда. Афсуски, Томди туманида чорва маҳсулотларини бугунги бозор талаблари асосида қайта ишлай оладиган кичик корхоналар, ширкатлар ташкил этиш шу пайтгача эътибордан четда қолиб келмоқда Ваҳоланки, бу туманда қоракўл тери, жунни қайта ишлайдиган корхона барпо этиш имкони бор. Томдидан 50 километр олисликда жойлашган Зарафшон шаҳридаги кичик корхоналар, ширкатлар эса Қизилқумда етиштирилган қоракўл терилардан пўстинлар тикиб, жаҳон бозорига йўл ҳам топиб олди.

Энди тадбиркор чўпонларнинг ишлайдиган вақти келди. Аммо, мутахассислар, маҳаллий раҳбарлар: «Ҳозирча чўпоннинг қўли қисқа, мулкни сотиб олишга қурби етмайди. Сотиб олган тақдирда у бутун бошли отарни идора қилишга ожизлик қилади. Чунки, хўжалик марказидан 300 — 400 километр олисда жойлашган чорвадор мустақил отар ташкил этганида ҳам барибир хом ашё етказиб берувчи бўлиб қолаверади», демоқдалар. Албатта, бу уларнинг фикрлари. Бироқ, замон тез ўзгариб бораяпти. Эртага бутун бошли отарни сотиб олиб, у ерда хусусий дўконлар оча оладиган тадбиркорлар чиқиб қолса ажаб эмас. Энди бу ёғига ҳар ким ўз аравасини ўзи тортиши керак. Бировнинг аравасига чиқиб, баралла қўшиқ айтган киши эртага уятга қолади.

Қизилқумликлар табиатан мард кишилар. Ҳали юқорида айтиб ўтдик. Яна таъкидлаймиз. Уларнинг шу кеча-кундузда қилаётган меҳнатини баҳолаш ғоят мураккаб иш. Халқ билиб айтган — «Чорва—чорвага қирқ йилга етади». Чўпонларнинг тақдирини йил белгилайди. Ҳамма жойда бўлганидек, томдилик чўпонлар шу кунларда бозор ташвишларини елкаларига олиб меҳнат қилмоқдалар. Тўғри, нарх-наво узлуксиз ўсиб бораяпти. Аммо, чўпон меҳнатга бўлган муносабатини ўзгартиргани йўқ. Томдиликлар бозорнинг таниш йўли ғоят машаққатли эканлигини эндиликда англаб етмоқдалар. Бу йўл матонат билан босиб ўтилади. Томдиликлар эса матонатли кишилар.

Маҳмуд МАРДИЕВ,
Навоий вилояти.

• *Ажаб савдолар*

Турсуной номини ўзгартирмоқчи...

Йигирма икки йил олдин Хўжанддан Сўхга келин бўлиб тушган Турсуной Абдураҳмонова вазият тақозоси билан исмини «Сарсоной» деб ўзгартирмоқчи. Сабаби нима дерсиз. Унинг оддийгина фуқаролик ишини Сўх тумани ҳамда Фарғона вилоятидаги суд, прокуратура ва адлия идоралари уч йилдан бери аччиқ ичакдек чўзиб, хўп-у кўп сарсон қилиб келишаяпти. Ҳа, майли, исмни ўзгартириш-ўзгартирмаслик — ҳар кимнинг ўз ихтиёрида. Биз эса масаланинг моҳиятига назар ташлайлик-чи.

Сўхнинг Қалъа қишлоғидаги Саидбеков кўчасида жойлашган 26-уй деб бир эмас, икки оиланинг ҳузур-ҳаловати йўқолди.

Уч-тўрт йил олдин Турсунойнинг фарзанди хасталаниб, она бола Хўжандга отланишди. Аёл у томонларда фарзандини опичлаганча, шифохонама-шифохона қатнаб юрганида Сўхда қолган турмуш ўртоғи Исобек Абдураҳмонов... ҳовлиларини қўшни қишлоқлик Субҳиддин Тожиевга 23 минг сўмга сотиб юборди. Аёл қайтиб келиб... уйида Валижон Тожиев (С. Тожиевнинг ўғли) аёли Ижобатхон ва уч-тўртта фарзанди билан яшаётганини кўриб, ҳайратдан ёқа ушлади. Гап нимадалигини билгач, эри кайф устида олган пулларни қайтариб берганди, Тожиевлар пулга қиё ҳам боқишмади. «Уй энди бизники, додингизни қозига айтаверинг», дейишди.

Ноилож қолган аёл туман халқ суди раиси Муаввар Меллиевга даъво аризаси билан мурожаат этиб, ишни одилона ҳал қилиб беришни сўради. Лекин суд раиси масалага бир томонлама ёндошиб (яъни, даъвогар ўз эри билан қонуний никоҳланганлиги, демакки, ўша ҳовли меросхўрларидан бири эканлиги-ю, ўртадаги фарзандлар ҳам улғайишгач, ана шундай ҳуқуққа эга бўлишларини ҳисобга олмай), аризани қаноатлантирмади.

Турсунойнинг бесамар елиб-югуришлари шу кундан бошланди...

Одатда ҳовли-жой сотилганда нотариал идора томонидан махсус олди-сотди шартномаси тўлдирилиши, тегишли тарзда имзоланиши ва муҳр билан тасдиқланиши лозим. Ўтган йил охирларида бу иш яна вилоят судида кўрилиб, ниҳоят, одил қарор чиқарилгандек бўлди: В. Тожиев уйни қонуний эгасига қайтариши лозимлиги кўрсатилиб, унинг 23 минг сўмини... 23 миллион қилиб ундириб беришни сўраган даъвоси рад этилди. Бироқ бу қарор ҳам ижросиз қолиб келмоқда. Т. Абдураҳмонова бола-чақаси билан яна сарсон, ижарада яшашга мажбур...

Суд қарорлари ижроси устидан назорат олиб бориш адлия идоралари зиммасига юклатилган. Фарғона вилояти бўйича адолат барқарорлигини таъминлаш мақсадида ташкил этилган ана шундай бошқарма бошлиғига учрашаман деб, ҳатто, мен ҳам уч кун сарсон бўлдим. У кишининг муовинлари Робахон Маҳмудова эса: «Оммавий ахборот воситаларининг суд, прокуратура ва адлия идоралари ишига аралашишга ҳаққи йўқ», деган гапни очиқ, дангал айтди. Тўғри, оммавий ахборот воситалари суд ҳукми, ажрими ёҳуд қарорини бекор қилиш ё ўзгартириш ваколатига эга эмас ва бунинг ҳожати ҳам йўқ — ҳар ким ўз аравасини ўзи тортгани маъқул. Бир фуқаронинг иши уч йилдан буён битмаётганига сабаб — кимларнингдир масъулиятсизлиги, ўз вазифасини пухта билмаслиги ва шу боис йўл қўйилган хатоликлардир, деган фикримизда қатъиймиз. Ўзбекистон Республикаси Олий суди томонидан 1992 йил 2 ноябрда Т. Абдураҳмоновага жўнатилган жавоб хати ҳам буни тасдиқлайди. Уни айнан келтирамиз:

«Сизнинг Фарғона вилоят суди Президиумининг 1992 йил 16 сентябрда чиқарган қароридан норози бўлиб ёзган шикоятингиз Ўзбекистон Республикаси Олий судида кўриб чиқилди.

Сиз тақдим қилган суд ҳужжатларидан кўринишича. Сўх туман халқ суди сизнинг уй-жойни қайтариб олиш ҳақидаги даъвоингиз бўйича юргизилган фуқаролик ишини жавобгарлар, яъни Тожиевлар иштирокисиз кўрган. Шу билан фуқаролик-процессуал кодексининг 178-моддаси талабларини бажармаган ва процесуал-ҳуқуқ нормаларини жиддий бузган.

Бундай камчилик фуқаролик-процессуал кодексининг 362-моддасига асосан суднинг ҳал қилув қарорларини бекор қилиш учун асос бўлади. Шунга кўра, вилоят суди Сўх туман халқ судининг 1992 йил 25 майда чиқарган қарорини бекор қилган ва ишни янгидан кўриш учун юборган...».

Хуллас, пичоқ бориб обдон суякка тақалгандан кейингина Т. Абдураҳмонова юқори ташкилот номига хат билан мурожаат этишга мажбур бўлди. Шундан сўнг иши сал юришгандек бўлди-ю, аммо ҳали битганича йўқ.

Турғун СОБИТОВ,
журналист.

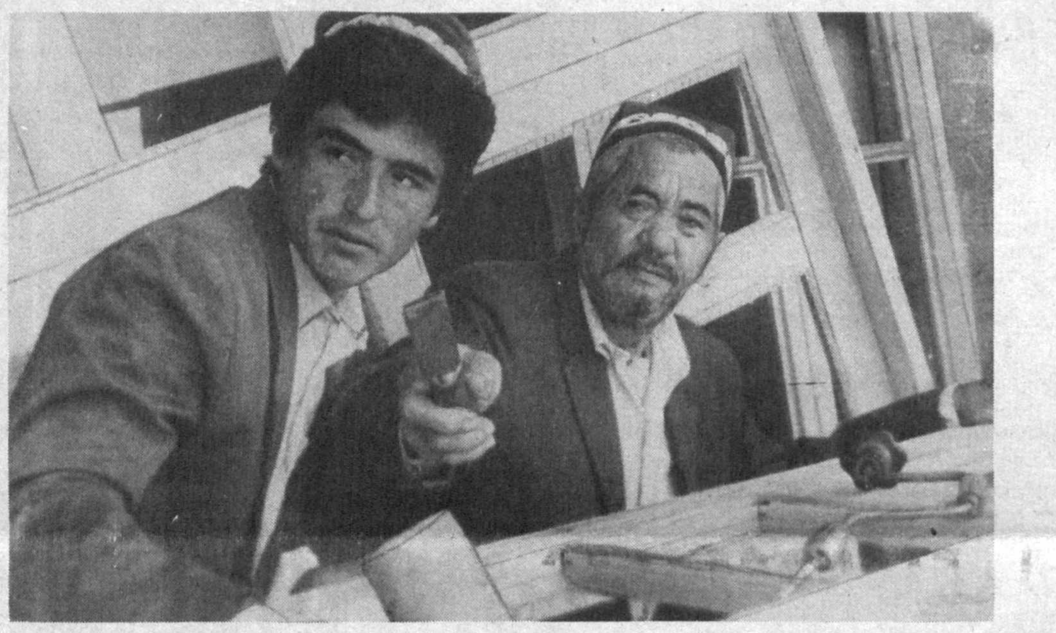

Косонсой туманидаги хўжаликлараро «Агрокоммунстройремонт» ташкилоти қошидаги кўп тармоқли «Коммуналчи» давлат кичик корхонаси ишлаб турибди. У ташкилотлар, колхоз-совхозлар, кооперативлар, ва аҳоли буюртмаларига кўра жойларни обод қилиш, дурадгорлик буюмлари тайёрлаш, тикувчилик, чорвачилик, паррандачилик маҳсулотларини етиштириб халққа хизмат қилиб келаётир.

СУРАТДА: (чапдан) бригада бошлиғи Ибодуллохон Умаров ва катта уста Хошимжон Мирзаевлар тайёрланган эшик ва ромларни кўздан кечираяпти.

А. АБДУХАЛИЛОВ тасвири.

МИРЗАЧЎЛДА ЎҚИТУВЧИЛАР ГАЗЕТАСИ

Бундан бир неча йил олдин Сирдарё шифокорларининг «Сиҳат-саломатлик» газетаси ташкил этилган эди. Яқинда Мирзачўлда яна бир газета — «Зиёкор»-нинг илк сони чоп этилди. Бир ойда 2 марта чиқадиган бу газетага вилоят халқ таълими бошқармаси ва халқ таълими ҳамда фан ходимлари касаба уюшмалари вилоят қўмитаси муассислик қилмоқда. Янги газета халқ таълими соҳасида бораётган ислоҳотларни ёритиш билан бирга ижтимоий-сиёсий мавзуларда ҳам мақолалар бериб боради.

А. ШЕРНАЗАРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ХАБАРЛАР

«РОВОТ» ЕРЛИҒИ БИЛАН

Жиззах туманининг бу узоқ тоғли қишлоғида фаолият кўрсатаётган «Ровот» хусусий фирмаси ўзининг илк маҳсулотини — шарикли ручкаларни сотувга чиқарди.

Бундан ташқари корхона жамоаси радио ва телефон воситаларини, лингофонларни келишилган баҳоларда таъмирлаш ва ўрнатиш ишларини ҳам бажармоқда. Энг муҳими қишлоқдаги ўнлаб ишсизлар ишга жойлаштирилди.

Ҳ. НАБИРАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

УЙЛАР НОГИРОНЛАРГА БЕПУЛ ХУСУСИЙЛАШТИРИЛДИ

Ўзбекистон кўзи ожизлар жамиятининг Сирдарё шаҳридаги ишлаб чиқариш корхонасида бозор иқтисодиёти шароитида ишчиларни ижтимоий ҳимоялаш мақсадида ибратли ишлар қилинаяпти. Корхонада 43 та уй ногиронларга бепул шахсий қилиб берилди.

Жамоада инсон омилига эътибор янада кучайтирилаяпти. Айни пайтда корхона ишчи-хизматчилари учун 20 квартирали янги турар-жой биноси қурилиши жадал суръатлар билан давом эттирилмоқда. Бу хайрли ишни шаҳардаги 290-кўчма механизациялашган колонна бунёдкорлари амалга оширмоқдалар.

Абдураззоқ БУРЛИЕВ.

ҲАМКОРЛИК

«Қашқадарёмармар» ишлаб чиқариш бирлашмаси ташаббуси билан Китоб шаҳридаги Аҳад Хўжаев номли ўрта мактабга оталиқ ёрдами кўрсатиш йўлга қўйилган. Мактабни таъмирлаш, синфхоналарни жиҳозлашга катта маблағ ажратилди. Кўплаб кўргазмали ўқув қуроллари, дарсликлар сотиб олиб берилди. Яқинда ҳар бир аълочи ўқувчига 15 минг сўм-купондан стипендия бериш белгиланди.

Г. ПУЛАТОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ХАЛҚ ИСТЕЪМОЛИ МОЛЛАРИ КУПАЙМОҚДА

Самарқанд вилояти саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми бўйича республикада салмоқли ўрин тутади.

Бу ерда ҳозир 142 та саноат корхонаси ишлаб турибди. Улар малакали муҳандислар ва ишчиларни сақлаб қолиш учун бутун чораларни кўришмоқда. Бунинг учун асосан кенг халқ истеъмоли моллари тайёрлашга ўтилмоқда. Масалан, Самарқанддаги «Гелион» заводи имкониятларидан фойдаланиб музлатгичлар учун релье, «Наво» радиотранзистори, «Нилуфар» телевизори, телефон аппаратлари, ёғочни қайта ишлаш дастгоҳлари тайёрлаяпти. «Кинап», «Пахтамаш» корхоналари ҳам шундай йўлни тутишди. Айтиш лозимки, Самарқанддаги завод ва фабрикаларнинг бундай маҳсулотларига эҳтиёж ҳам, талаб ҳам катта.

М. МУЗАФФАРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЯКУНЛАР ЧИҚАРИЛИБ, РЕЖАЛАР БЕЛГИЛАНДИ

13 майда Тошкентда бўлиб ўтган семинар-кенгаш «Ўзавтотранс» давлат-акционерлик корпорацияси тизимида Ўзбекистон Республикасининг давлат тили тўғрисидаги қонунни амалга ошириш масалаларига бағишланди. Унда корпорация тизимида фаолият кўрсатаётган концернлар, бирлашмалар, йирик автомобил, хўжаликлари, корхоналарнинг раҳбарлари иштирок этишди. Давлат тилини жорий этиш бўйича жойларда тузилган комиссияларнинг раҳбарлари ўз ишлари тўғрисида ҳисобот бердилар. Маълумки, бу комиссиялар фаолиятига 1989 йилда давлат тили тўғрисидаги қонун қабул қилиниши биланоқ ташкил этилган республика тармоқ комиссияси раҳбарлик қилади. Дастлабки кунданоқ унга корпорация бошқаруви раисининг ўринбосари Лутфулла Исаев бошчилик қилмоқда.

«Ўзавтотранс» бошқаруви раиси Лерик Аҳметов қонунни амалга ошириш билан боғлиқ ишларнинг аҳволи, бу йўналишдаги вазифалар ва истиқболдаги режалар тўғрисида маъруза қилди. У жамоат фойдаланадиган автомобил транспорти корхоналари ва муассасаларида қонун қабул қилингандан сўнг бошланган катта ишлар тўғрисида гапирди. Ҳозир тармоқда амалда иш юритишни давлат тилига ўтказиш тугалланаяпти, ҳамма жойда ўзбек тилини ўрганиш бўйича курслар очилди. Корпорацияга малакали тилшунос ишга олинди, у ўзбек тилини ўрганмоқчи бўлганларга ўз маслаҳатлари билан ёрдам бераяпти. Илғор тажрибаларни тарғиб қилиш учун маҳкама матбуотидан, биринчи навбатда кўп нусхали «Ўзбекистон автомобилчиси» газетасидан кенг фойдаланилаяпти.

Белгиланган тадбирлар ўз самарасини бераяпти, деб таъкидлади корпорация раҳбари. Ҳозир республиканинг барча автомобил бекатлари ва автовокзалларида давлат тилида ёзилган ахборот ва реклама тахталари, кўргазмали ташвиқот воситалари бор. «Наманганtранс», «Фарғонатранс», «Андижонтранс» «Жиззахтранс» бирлашмаларида «Тошшаҳарюктранс» концерни ва бошқа ишлаб чиқариш бўлинмаларида ўзбек тилида иш юритишга тўла ўтилди.

Маърузачи шуни алоҳида таъкидладики, барча даражадаги раҳбарлар давлат тилида эркин сўзлаша олишлари лозим ва уни эгаллаш учун барча зарур шароитлар яратилган. Шу билан бирга у камчиликларни ҳам кўрсатиб ўтди: бу ишнинг муҳимлигини дуруст англамаслик ҳоллари ҳамон учраб турибди, бир қанча бўлинмаларда масалага муносабатни тубдан ўзгартириш керак. Муайян қийинчиликлар ҳам бор — луғатлар, қўлланмалар, услубий ишланмалар етишмайди.

Семинар-кенгашда республика Вазирлар Маҳкамаси қошидаги атамашунослик қўмитаси раисининг муовини, филология фанлари номзоди Ҳабибулло Бектемиров техник атамашуносликни тартибга солиш тўғрисида маъруза қилди.

Семинар-кенгашнинг назарий қисми тугагач, унинг қатнашчилари Тошкентдаги 2502-автоколоннада давлат тилини жорий этиш, «Тошкент» автовокзалини ахборот ва рекламалар воситасида безаш тажрибаси билан танишдилар.

Учрашув қатнашчилари Ўзбекистон автомобил транспортининг барча меҳнаткашларига мурожаатнома қабул қилиб, уларни давлат тили тўғрисидаги қонунни амалга оширишга доир ишларни муваффақиятли якунлаш учун бутун куч ва имкониятларни ишга солишга даъват этдилар.

(ЎзА мухбири).

САЙЁРАМИЗ САДОСИ

ҲАРБИЙ ХАРАЖАТЛАР КАМАЙТИРИЛДИ

Америка Қўшма Штатлари конгресси 1995 молиявий йил учун федерал бюджет лойиҳасини тасдиқлади.

Унда ҳарбий харажатларни янада камайтириш кўзда тутилган. Конгресс ҳарбий мақсадлар учун 270,7 миллиард доллар, яъни мўлжалдагидан 8,1 доллар кам маблағ ажратишга қарор қилди. Айни пайтда янги молиявий йилда таълим ва касб тайёргарлиги учун кўпроқ сармоя ажратилади.

ҚАЛБАКИ РУБЛЛАР

РОССИЯ ички ишлар ходимлари жорий йилнинг дастлабки уч ойида мамлакатда 500 миллион рубл миқдоридаги қалбаки пуллар ҳаракатдалигини маълум қилишди.

Қалбаки пуллар Ставрополь ва Краснодар ўлкалари, Санкт-Петербург, Москва шаҳри ҳамда Москва вилоятларида кўпроқ учраяпти. Бу пуллар асосан 50 ва 10 минглик рубллардан иборат. Улар кўпроқ Чечня ва Озарбойжондан келтириляпти, деган тахминлар бор. Йил бошидан буён бундай пулларни тарқатувчилардан 299 кишининг иши судга оширилди.

ПРЕЗИДЕНТ БОШ КОТИБ БИЛАН УЧРАШДИ

Франция Президенти Франсуа Миттеран Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош котиби Бутрос Ғолий билан Руандадаги вазиятни муҳокама қилди.

Франция бу мамлакатда юз бераётган қонли тўқнашувларга барҳам бериш учун БМТ Хавфсизлик кенгашининг ҳар қандай илтимосини қондиради, деди Франсуа Миттеран учрашув чоғида.

КОНВЕРТ КАМИДА ТЎРТ МАРТА ЖЎНАТИЛАДИ

ЖАНУБИЙ Кореяда камида тўрт марта ишлатса бўладиган конвертлар чиқарила бошланди.

Ҳар бир конвертда хатни жўнатувчи ва қабул қилувчининг манзилини кўрсатиш учун бир неча графалар чизилган. Кўп марта ишлатиладиган бундай конвертлар туфайли мамлакатда анча миқдордаги қоғоз иқтисод қилиниши мумкинлиги эътироф этиляпти.

ДАВЛАТ КОТИБИ ЁРДАМЧИСИНИНГ ФИКРИ ШУНДАЙ

Америка Қўшма Штатларининг фикрича, Ироқ билан Эрон Форс кўрфази минтақасига ҳали ҳам хавф солиб турибди.

АҚШ давлат котибининг Яқин Шарқ ва Шимолий Африка давлатлари бўйича ёрдамчиси Роберт Пеллетро Қувайтда шу ҳақда баёнот берди.

ШИМПАНЗЕ — АВТОНАЗОРАТЧИ

ГЕРМАНИЯ шаҳарларидан бирида тўтилар, канарейкалар ва бошқа ноёб қушлар ҳамда ёш шимпанзе ортилган юк машинаси ағдарилиб тушди.

Натижада, бир қанча қафаслар бузилиб, тутқун қушлар озодликка чиқди. Асабийлашган ҳайдовчи бирор чорани ўйлаб топгунча шимпанзе қафасдан чиқиб, қўлларини ёзганча чорраҳанинг қоқ ўртасида туриб олди ва автоназоратчи вазифасини ўтади. Табиийки, йўлда машина ҳаракати тўхтади ва қушларни бирин-кетин тутиб, қайта қафасга жойлаш имкони туғилди.

АҲВОЛ КЕСКИНЛАШАЯПТИ

Хитой Халқ республикаси ташқи ишлар вазири Цянь Цичэнь Ямандаги можаро иштирокчиларини ўт очишни тўхтатишга чақирди.

«Хитой мазкур мамлакатда аҳволнинг оғирлашаётганидан жиддий ташвишга тушмоқда ва низолар туфайли тинч аҳоли қурбон бўлаётганидан таассуф билдиради», деди вазир Форс кўрфазидаги араб давлатлари ҳамкорлиги кенгашининг Бош котиби Фаҳм бин Султон ал Қосимий билан суҳбатда.

ДЕҲҚОНЛАР НОРОЗИ

Бразилия ҳукуматининг қишлоқ хўжалиги соҳасидаги ислоҳотларни жадаллаштиришга қодир эмаслигидан норози бўлгон ерсиз деҳқонлар бир қанча шаҳарлардаги давлат идораларини эгаллаб олдилар.

Маълумки, Бразилияда 5 миллион камбағал оила ерсиз яшаётган бир пайтда, мамлакатдаги экин майдонининг катта қисми бўш ётибди.

ЯРМАРКАГА КЕЛИНГ

"*Ўзулгуржибиржасавдо*" республика акционерлик ассоциацияси доимий ҳаракатдаги Республика улгуржи ярмаркаси ва мол-хомашё биржаси савдосини ўтказади.

Доимий ҳаракатдаги Республика улгуржи ярмаркаси ва мол-хомашё биржасининг аҳамиятга молик томони шундаки, бу ердан сотиб олинган молга лицензия талаб қилинмайди ва божхона солиғи солинммайди.

Республика ярмарка ва хом ашё биржалари дирекциялари томонидан иштирок этувчилар учун барча қулайликлар яратилган.

Кириш билетлари шу жойнинг ўзида сотилади.

Ярмарка Ташкилий қумитаси барча қизиққан юридик ва жисмоний шахсларни ярмарка ва биржа савдосида қатнашишга таклиф этади.

БИЗНИНГ МАНЗИЛИМИЗ:
Тошкент шаҳри, А. Навоий кўчаси, 7-уй.
МАЪЛУМОТ УЧУН ТЕЛЕФОНЛАР:
41-30-93, 41-31-71.

УЧ МИЛЛИАРД СЎМ СОЛИҚ ҚАНИ, ДАМИНБОЙ?

(Фельетон ўрнида)

Денов-Сурхондарёнинг довруқли шаҳари: бу ерда ароқ заводи бор. Унинг таърифини қилиб ўтирмаймиз, ҳамма билади. Ва шунинг учун ҳам бу корхонадаги ихтилофлар кеча-кундуз тинмайди. Бундай пайтда бошлиққа зўр келади—жанжални ётқизиш учун директор алмаштирилади: баъзилар олти ой, баъзилар бир йил, баъзилар эса ҳатто... уч йил ҳам директорлик қилган. Масалан, Нормўмин Муҳаммадиев шаҳар давлат назорати қўмитаси раислигидан бу ерга директор бўлиб келган эди — бир йил ҳам ишлай олмади. Бўлмаса, унинг ихтисоси ҳисобчилик, кўп йиллар катта бир заводнинг бош ҳисобчиси бўлиб ишлаган, умуман, ҳисоб-китобни яхши биладиган одам эди. Шундай бўлса ҳам... заводда иш юришмади, жамоа тараф-тараф бўлиб, бир-бирини таъқиб қила бошлади, ғалаба мухолифларда кетди. Деновликлар бу воқеани Н. Муҳаммадиевнинг зафари қайтгани билан изоҳладилар. Баъзилар эса: «Мутахассис бўлмагандан кейин шу-да, ҳисобчилик қаёқда-ю вино-ароқ технологияси қаёқда!» дейишди.

Нормўмин Муҳаммадиевнинг бир йилга етмаган директорлик фаолияти ана шундай натижалар билан хотималанди. Бултурнинг гапларини эзмаланиб талқин қилишдан ҳеч кимга наф бўлмаганлиги учун бу ҳақдаги мулоҳазалар баёнига ортиқча эрк бермай, бугунга—тўқсон тўртинчи йилга ўтамиз. Йилнинг бошида корхонага янги директор тайинланди. Бу воқеани вилоятда чиқадиган «Сурхон тонги» газети «Улоқ ёшларда кетди!» деб таърифлади. Шу таърифнинг ўзидан ҳам кўриниб турибдики, директорликка даъвогарлар кўп эди, аммо бу кўпкаридан улоқни Дамин Қобилов айириб чиқди — ҳалоли бўлсин! Даминбойнинг мутахассислиги агроном-ўсимликшунос, лекин комсомолда чиниққан, аввал туман комсомол қўмитасининг иккинчи, сўнгра биринчи котиби, кейин эса вилоят комсомол қўмитасининг биринчи котиби, комсомол барҳам топгандан кейин ҳам Денов туман ёшлари иттифоқига раҳбарлик қилди. Комсомол билан ароқ ишлаб чиқаришнинг нечоғлик алоқадорлигини мен билмайману, аммо нима бўлгандаям Д. Қобиловга катта ишонч билдирилди.

Даминбой ўз фаолиятини аввалги директорларнинг «иши»ни ўрганишдан бошлади. (У заводнинг тўққизинчи директори экан). Ва ишни ўзидан олдин ишлаган Н. Муҳаммадиевнинг хатоларини тузатишдан бошлади. Н. Муҳаммадиев корхонада яккараҳбарлик ўрнатган экан. Д. Қобилов эса директорлигининг биринчи куниёқ бунинг тескарисини қилди: раҳбарликни лозим бўлган мутахассисларга... бўлиб берди. Хуллас, шундай гаплар...

Бу сингари кўпдан кўп тафсилотлар билан ўралашиб ўтирмасдан, энди асосий ГАПга ўтамиз. Тўқсон тўртинчи йилнинг биринчи чорагида корхона қандай ишлади? Аслида, корхонанинг қуввати жуда юқори: ҳар йили завод бир миллион деко-литр ароқ, бир миллион деко-литр вино қуйиши мумкин. Аммо вилоятнинг эҳтиёжи 600 минг деко-литр ароқ ва 600 минг деко-литр вино. Тўқсон тўртинчи йилда 200 минг деко-литр ароқ ва 200 минг деко-литр вино қуйиш режалаштирилган. Деновликлар 50 минг деколитр ароқ ва 50 минг деколитр винони йилнинг биринчи чорагида қуйишлари керак эди. Аммо, таъминотдаги тақчиллик рўкач қилиниб, ароқ қуйиш ҳажми тенг яримга қисқартирилди. Натижада бюджетга тушиши лозим бўлган пулнинг маромига ва миқдорига путур етди. Амалда эса қайта белгиланган режалар ҳам барбод бўлди: 6,5 минг деко-литр ароқ, 39 минг деко-литр вино қуйилди! Ана шундай қилиб вилоят маҳаллий бюджети уч миллиард сўмдан айрилиб қолди. Бундан ташқари завод ишлаб чиқарилган маҳсулотдан ҳам тўланиши лозим бўлган 1 миллиард 300 миллион сўмлик солиқни тўламай турибди. Солиқчилар тўловнинг кечикаётгани учун заводга 100 миллион сўм жарима солишди. Аммо Даминбой бу жарималардан заррача ҳайиққани йўқ, чунки ёнидан тўламайди-да!

Мен директордан буларга изоҳ сўрадим. Унинг гапига қараганда савдо ташкилотлари вино билан ароқни насияга олиб кетаётган эмиш. Улар заводдан йилнинг биринчи чорагида 700 миллион сўм қарздор бўлиб қолипти. «Пул бўлмаса, солиқни қаёқдан тўлаймиз!» дейди Даминбой. Мен одоб билан бунча катта миқдордаги солиқларни тўламасдан юриш, охир-оқибат халқимизнинг истиқомат тарзини ночорлаштириб ташлайди, ана шундай катта корхонага раҳбарлик қилиш одамга улуғ масъулиятлар юклашини баён қилдим. Даминбой эса ўз навбатида шаҳар ҳокимлигидан нолиди: «Ароқ, вино қуяйлик десак, шиша йўқ. Қувасойда завод бор. Агар ҳокимлар шундай зўр бўлса, олиб келиб берсин шишани, спиртни...». Бироздан сўнг Даминбойдан Денов шаҳар ҳокими Абдуолим Бўриевнинг шиша идиш олиб келиш учун Қувага жўнаб кетиши ҳақидаги хабарни эшитдим. Аммо ҳокимнинг шиша ундириб келишига ишонқирамадим.

Завод бир кеча-кундузда уч минг деко-литр ароқ қуйиш имкониятига эга бўлатуриб, уч ойда икки ярим минг деко-литр ароқ қуйиганини Даминбой мана бундай изоҳладилар. «Аввалига спирт бўлмади, спирт топганимиздан сўнг шиша идиш топилмади, энди эса харидор йўқ!». Директорнинг жуда қаттиқ ишонтиришича, ҳозир омборда ўн саккиз минг деко-литр вино икки ярим минг дико-литр ароқ кутиб ётган экан.

Бу тафсилотнинг талқинига ўтишдан аввал бошқа бир тафсилотни айтиш лозим бўлади. Вилоят фаолларининг бир йиғилишида вилоят ҳокими Жўра Нораллиев Денов ароқ заводини солиқ тўламаётганликда қаттиқ айблади ва шаҳар ҳокими Абдуолим Бўриевга деди: «Вилоят савдо ходимлари ўзимизда ароқ тургани ҳолда бошқа вилоятлардан ароқ ташиб келтирмоқдалар. Улар Денов ароқ заводидан маҳсулот олишни истамаяптилар. Чунки Тошкентдан машинага ортиб келтирилаётган ароқ Деновнинг ароғига қараганда АРЗОНГА тушаяпти. Сиз шуни биласизми?». Эътибор қилаётган бўлсангиз Деновнинг ароғи Тошкентнинг ароғига қараганда қиммат, ёки сифати ёмон демаяпти, балки Тошкентнинг ароғи Деновнинг ароғига қараганда сотувчи учун АРЗОНГА ТУШАЯПТИ, демоқда... Шаҳар ҳокими эса вилоят ҳокимининг ҳалиги саволига: «Бу масалани назоратга оламиз», деган умумий жавоб берди ўшанда. Ҳақиқатан ҳам сурхондарёлик савдо ходимлари ҳозирча бошқа жойдан ароқ ташиб келтиришдан «НАФ» кўрмоқдалар. Бир мисол: тўқсон тўртинчи йилнинг биринчи чорагида вилоят матлубот жамияти Деновдан 27 минг деко-литр вино олишни режалаштирган эди. Амалда эса 2,5 минг деко-литр олди. Сабабини вилоят ҳокими изоҳлади. Агар истеъмолчи тўлаётган пулнинг тўқсон тўрт фоизи солиқ сифатида маҳаллий бюджетга тушиши ҳисобга олинса, Сурхондарёнинг неча миллиард сўм пули бошқа жойларда «адашиб» юрганлиги маълум бўлади. Мен бундай мулоҳазаларни ётиғи билан Даминбойга тушунтирдим. Аммо унинг бу гапларни тушунгиси келмади:

— Энди ҳар бир туманда ўзимизнинг магазинимизни очамиз.

— Бир туман учун бир магазин камлик қилмайдими?

— Кейинчалик кўпайтиришимиз мумкин.

Даминбойнинг бундай режалари менга жуда-а нореал бўлиб туюлади ва олдинги саволимни такрорлайман:

— Нега сурхондарёликлар сиздан вино-ароқ олмасдан, бошқа жойлардан ташиб келтиришмоқда?

Аслида директорнинг бу саволга жавоб беришининг мутлақо ҳожати йўқ — сабаби маълум. Даминбой ҳам буни билиб турганлиги учун гапни бошқа ёққа буради:

— Яқинда «Америка ароғи»ни чиқара бошлаймиз. Қўшма корхона қураяпмиз.

— Денов ароғи билан Америка ароғининг қандай фарқи бор?

Бу саволни айтдим-у, тилимни тишлаб қолдим: ахир Даминбой бундай масалаларга жавоб бериши мумкин бўлган мутахассис эмас-ку! Аммо у мени хижолатпазликдан қутқарди:

— Америкаликлар Тошкентнинг ҳам, Самарқанднинг ҳам, Бухоронинг ҳам ароғини ичиб кўрипти. Уларга бизнинг ароғимиз жуда ёқипти. Чунки, Деновнинг суви ширин-да. Демоқчиманки, биз ароққа ишлатадиган сув жуда сифатли. Шунинг учун улар биз билан ҳамкорлик қилмоқчи.

— Заводингиз ҳозир йигирма беш фоиз қувват билан ишлаяпти. Ортиқча харажатни кўпайтирмасдан, бекор ётган қувват-жиҳозлардан фойдалансалорингиз бўлмайдими?

— Ҳозир Денов шаҳрида битта ҳам қўшма корхона йўқ экан. Агар америкаликлар билан ароқ ишлаб чиқарадиган қўшма корхона тузсак, айни муддао бўлади, ҳозир қўшма корхоналар тузиш тўғрисида қаттиқ топшириқ бор-да...

—...

Тожиддин РАЗЗОҚ,
«Халқ сўзи»нинг мухбири.

● *Президент кубоги учун*

«ЮНУСОБОД» МЕҲМОНЛАРНИ КУТМОҚДА

Тошкентдаги телеминора ёнида, Амир Темур шоҳкўчасида «Юнусобод» спорт-соғломлаштириш мажмуи қад кўтарди. Ҳа, қад кўтарди, чунки ўтган йилнинг охирида пойдевор ўрни қазилган бўлса, атиги олти ой ичида, яъни шу баҳорда замонавий теннис базаси пайдо бўлди.

Теннис базасининг эгаси — «Ўзбексавдо» давлат уюшмаси жуда қулай жойни танлади. Яқин йилларда бу ерда ноёб амалий ҳамкорлик ва дам олиш зонаси пайдо бўлади. ЎзЭКСПО марказ ёнида «диснейленд», бизнес маркази, замонавий меҳмонхона қурилиши бошлаб юборилди. Бўлажак метро йўлининг яқинлиги истаган кишилар янги спорт базасидан фойдаланишига имконият яратади.

Жаҳон андозаларига мос келадиган «Юнусобод» кортларида 28 майдан 5 июнгача теннис бўйича Ўзбекистон Республикаси Президенти кубоги учун дастлабки халқаро мусобақалар ўтказилади. Мусобақанинг нуфузини унинг мукофот фондидан билса бўлади, бу фонд 150 минг Америка долларига тенг. Кубок учун мусобақаларда касби теннисчи бўлган кишилар иштирок этади. «Теннис уик» («Теннис ҳафталиги») журналида бу ҳақда хабар босилиб чиқди. Журнал хорижий спортчиларни Тошкент кортига таклиф этди, бу ерда теннисчилар халқаро уюшмаси рейтинг холини олиш учун ҳам кураш боради.

Швейцариянинг «ИТР ЛТД» фирмаси теннис байрамини ташкил этишни зиммасига олди. Фирма президенти Сасон Какшури бизнесчи ва теннииснинг мухлисидир. У дунёда кўпгина мусобақаларни ташкил этиш билан ном чиқарган, жумладан, Москвада «Кремль кубоги» мусобақаларини уюштирган.

Ҳозир эса қурилишда спортчилар ва меҳмонларни қабул қилишга сўнгги тайёргарлик ишлари тугалланмоқда. Ёзги ўйин майдонлари жиҳозланмоқда, минбарлар ва ёрдамчи биноларни пардозлаш ишлари тугалланмоқда, арча ва бошқа манзарали дарахтлар, гуллар ўтқазилмоқда. Спорт-соғломлаштириш мажмуининг 4,4 гектарлик ҳудуди обод қилинмоқда.

Шу ҳудуднинг марказида витражлар ва чиройли металл гуллар билан безалган бино қад кўтарди. Лойиҳа муаллифлари Ринат Ёқубов ва Николай Баталин меҳмонлар, спортчилар, томошабинлар учун барча қулайликларни кўзда тутишган.

Бинонинг биринчи қавати деворларига ойна ўрнатилган кенг фойе ва бардан иборат. Шу ердан «занголи» ва «яшил» теннис залларига чиқиш мумкин. «Бальзам АГ» немис фирмаси кортларга икки хил рангдаги синтетик қоплама ётқизган. Залларнинг номи шу қопламанинг ранги билан боғлиқ. Фирма мутахассислари мазкур сунъий гиламни ётқизиш ва кортларга теннис жиҳозларини ўрнатиш учун Тошкентга келишган. Ҳар бир залда томошабинлар учун икки юзта ўрин бор.

Иккинчи қаватда шаҳарлик меҳмонлар учун хоналар, спорт устозлари, ҳакамлар хоналари, шарҳчилар кабиналари ва пресс-бар мавжуд. Бу ердан усти ёпиқ майдонлар ҳам ,ёзги майдонлар ҳам кўриниб туради.

Биринчи қават остидаги хоналар ўсмирлар учун спорт залларига айлантирилган, бу ерда улар стол тенниси, бокс, умумий жисмоний тайёргарлик, спортнинг бошқа турлари билан шуғулланишлари мумкин. Сауна, кафе, бар, ошхона ҳам шу ерда жойлашган. Мажмуа юқори тоифадаги спортчиларга ҳам, ҳаваскор спортчиларга ҳам мўлжалланган.

Марказий корт майдончаси қизил қум билан безатилган. Бу ерда томошабинлар учун уч мингга яқин жой бор. «Совпластитал» қўшма корхонасида тайёрланган ўриндиқлар ўрнатиб бўлинди.

Марказий корт ёнида яна тўртта майдонча жиҳозланмоқда. Алоҳида қозонхона, трансформатор подстанцияси тайёр, алоқа линиялари мажмуа биринчи навбатининг барча объектлари ва хизматлари яхши ишлашини таъминлайди.

Катта ҳажмдаги бу ишларни «Ўзбексавдо» давлат уюшмаси, «Тошкентқурилиш», «Махсусмонтажқурилиш» давлат корпорациялари, «Саноатэнергомонтаж», «Ўзэлектромонтаж» трестлари ва бошқа ташкилотларнинг қурувчилари бажарди. Келгусида спорт-соғломлаштириш мажмуи ҳудудида тўққиз қаватли меҳмонхона қурилади, яна бир неча теннис кортлари пайдо бўлади.

Ҳозир «Юнусобод» Ўзбекистон Президенти кубоги учун мусобақа очилишини кутмоқда. Бу мусобақа фақат «катта ракетка» усталари учунгина эмас, барча спорт ишқибозлари учун чинакам байрам бўлиши керак.

Т. ГОЛУБКИНА,
ЎзА мухбири.

СУРАТДА: «Юнусобод» спорт соғломлаштириш мажмуининг умумий кўриниши.
Ф. ҚУРБОНБОЕВ тасвири.

● *Ҳар бир инсон ҳаёти учун жавобгармиз*

СУВГА ОЧКЎЗЛИК ПАНД БЕРМАСА БАС...

Бир неча йилдан бери Қувасой шаҳрининг Арсиф қишлоғи ўта хавфли ҳудудда жойлашганлиги тўғрисида гап-сўз бўлади. Фарғона гидрогеология экспедициясининг хулосаларига кўра, бу йил ёғингарчилик кўп бўлганлиги, айниқса Арсиф қишлоғининг юқорисидаги қирларда деҳқончилик учун ўзлаштирилаётган ерлар кенгайиб бораётганлиги туфайли ҳам бу ердаги кўчки хавфи кучайиб бормоқда.

Арсифдаги ер кўчишнинг олдини олиш учун Қувасой шаҳар ҳокимлиги бошчилигида махсус комиссия тузилди. Офатга қарши кураш штаби эса кечаю-кундуз ишлаб турибди. Шошилинч чоралар кўрилганлиги туфайли хавфли ҳонада яшаётган аҳолининг деярли ҳаммаси хавфсиз ерларга кўчирилди. Улар асосан дала шийпонларига, болалар боғчаларига, қариндош-уруғларининикига жойлаштирилди. Жамоа хўжалигининг қарорига асосан 17 та хўжаликка хавфсиз жойга уй-жой қуриб олиш учун 12 сотихдан ер ажратиб берилди.

Бу ерда офатнинг олдини олиш учун ҳамма нарса шай. Штаб ихтиёрига 5 та юк автомашинаси, 3 та юклагич, 4 та прицеп бириктилган. Доимий навбатчилик ташкил этилиб, улар вагон-уй, транспорт воситалари ва алоқа ускуналари билан жиҳозланди.

Фарғона вилоятида кўплаб қишлоқ ва шаҳарлар хавф соладиган табиий офат сел ҳисобланади. Аммо кейинги йилларда ана шу кутилмаган офат раҳбарлар, айрим хўжалик бошлиқларининг ёдидан кўтарилиб қоляпти. Оқтепасой канали Қўқон шаҳрини қоқ иккитага бўлиб оқиб ўтади. Бу ердан уч-тўрт йил аввал ҳам секундига 10 кубометр ҳажмда сув ўтиб турар эди. Бироқ сўнгги йилларда шаҳарда канал қирғоқларига уйлар, чойхоналар, маиший хизмат объектлари қурилганлиги, рухсатсиз кўприклар солинганлиги, қувурлар ўрнатилганлиги туфайли ҳам канал ҳозирги кунда бор-йўғи 6 кубометр ҳажмда сув ўтказяпти, холос. Агар сел оқими келса сувнинг қаёққа юриши аён.

Яқин-яқин вақтларда ҳам қишлоқ ва шаҳарларда, ариқ ва сойларни, сув ҳавзаларни тозалаш учун ҳашар ўтказиларди. Афсуски, бу синалган усул ҳам тобора унутилиб кетяпти. Худди шундай манзарани Марғилон шаҳридаги қатор мавзеларда кузатиш мумкин. Шаҳардаги Пеникан, Жўйбозор, Янгиариқ канал ва ариқлари ҳозирги кунда зилол сувлар оқадиган манба эмас, балки ахлат ташланадиган, канализация хизматини ўтайдиган воситаларга айланиб қолган.

Ўтган йили қуваликлар ариқ ва зовурларни вақтида тозаламаслик нималарга олиб келишлигини ўз кўзлари билан кўришди. Туманнинг Охунбобоев ва Обидов номли жамоа хўжаликлари ҳудудидаги ички ариқларнинг тозаланмаслиги сабабли тўхтовсиз жала ва сел ёғиши натижасида ҳосил бўлган оқимни ариқлар ўз бағрига сиғдиролмай қолди...

Вилоятда 3 та йирик сув манбалари мавжуд. Улардан энг каттаси Каркидон сув омбори ҳисобланади. Бу сунъий кўлга 218 миллион кубометр сувни жамғариш мумкин. Афсуски, ҳозирги кунда сув омбори лиммо-лим тўла. Сунъий денгизда 182 миллион кубометрдан зиёд сув бор. Негадир вилоят сув хўжалиги мутахассислари кутилаётган хавф-хатарни унчалик сезишмаётганга ўхшайди. Улар сув омбори яна «36 миллион кубометр сувни қабул қилиб олади», дея хотиржам юришибди. Бунча катта ҳажмдаги сув тўплашнинг кимга кераги бор? Агар Исфайрамсой ўзанидан секундига 250 кубометр ҳажмда сув оқиб турса Каркидоннинг бетон дамбалари ҳам дош беролмайди-ку?... Нима бўлса ҳам сувга очкўзлик панд бериб қўймаса бўлгани.

Набижон СОБИР,
«Халқ сўзи» мухбири.

ҚАШҚАДАРЁ ЯНГИЛИКЛАРИ

СОҒЛОМЛАШТИРИШ МАСКАНИ

Қашқадарё вилоят ички ишлар бошқармасига қарашли «Динамо» ўйингоҳида спорт-соғломлаштириш маскани очилди. Ушбу маконда турли спорт машқлари ўтказиш, соғломлаштириш дастурини амалга ошириш учун барча имкониятлар мавжуд. Бу ерда спорт мусобақаларини ўтказиш учун ҳам шарт-шароитлар муҳайё.

КЎРГАЗМА

Рассомлар уюшмаси аъзоси, шаҳрисабзлик ёш мусаввира Раҳима Абсаломованинг табиат гўзаллигини, қишлоқ кишилари руҳиятини очиб берувчи суратлари таниқли рассомларнинг назарига тушган.

Қашқадарё вилоят мусиқали драма театрида очилган кўргазма ёш рассом ижоди билан янада яқинроқ танишиш имконини беради. Кўргазмадан унинг энг яхши асарлари жой олди.

ВЕЛОСИПЕД БЕШКЕНТДА ЧИҚАРИЛАЯПТИ

Қарши тумани маркази—Бешкент шаҳрида, туман маҳаллий саноат корхонаси цехларидан бирида, болалар велосипедининг уч моделини ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Болалар велосипедини ишлаб чиқариш россиялик ҳамкорларнинг саъй-ҳаракатлари билан амалга ошди. Россиянинг Гай шаҳридаги велосипед заводи билан ўзаро келишувга кўра, турли ёшдаги болалар учун велосипед совға қилиш имкониятлари яратилди.

Маҳаллий саноат ходимлари эса саноат маҳсулотининг янги турини ўзлаштириш билан янги иш ўринларини яратишга муваффақ бўлдилар. Бешкентлик усталар келажакда катталар учун ҳам велосипед ишлаб чиқариш мақсадида ҳамкорлар билан талай тадбирларни амалга ошираяптилар.

П. ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

СПОРТ ҲАМДЎСТЛИГИ КАРВОНИ «БУЮК ИПАК ЙЎЛИ»ДА

Бир асрдан сўнг «Буюк ипак йўли» бўйлаб халқларнинг энг яхши урф-одатларини ва Шарқ ҳамда Ғарбнинг тараққиётида ҳамкорлигини мустаҳкамловчи мамлакатларнинг карвонлари яна ҳаракатга тушди. Марказий Осиё халқи инсоният тарихида худди шундай — савдо сотиқ, маданият, илмий йўналишда энг муҳим, энг қадрли алоқалар элчиси сифатида пайдо бўлганди. Биз кўниккан «Буюк ипак йўли» тушунчасига бугунги кунда яна янгича маъно қўшиляпти. У ҳам бўлса спортдир. Бу нур устига яна аъло нур, албатта. Зеро, спорт — тинчлик элчисидир.

Май ойининг ушбу қуёшли кунларида Ўзбекистон ҳудуди бўйлаб катта теннис байрамининг шукуҳи кенг тарқаляпти. Яқиндагина мамлакатнинг энг зўр ўйингоҳи (ҳозирча) — «Динамо»да «Буюк ипак йўли» турнирининг (сателлит) биринчи, Самарқандда эса иккинчи босқичи якунланди. Биз бу мусобақаларнинг боришини ва натижаларини газетамиз саҳифаларида батафсил ёритдик.

Тарихи «Буюк ипак йўли» билан чамбарчас боғлиқ кўҳна Самарқанд шаҳри мухлислари ҳам жаҳоннинг турли хил мамлакатларидан келган теннис усталари намойиш қилган ўзига хос маҳоратли, ёрқин ўйинларнинг гувоҳи бўлишди.

Шанба куни эса катта теннис Самарқанддан яна Тошкентга, «Пахтакор» ўйингоҳининг теннис кортларига қайтди. Бу ерда сателлит турнирининг учинчи босқичи бошланди. У 20 май куни ниҳоясига етади ва «Буюк ипак йўли» эстафетаси «Динамо» теннис кортларига кўчади. Энг кучлилар «Мастерс» финал босқичида қатнашишади.

Мусобақа ташкилотчиларининг ҳар бири турнир ўз номига муносиб ўтишини истайди, албатта. Бироқ Ўзбекистон бундай нуфузли профессионал теннис турнирларини ўтказиш учун ҳали тажрибага эга эмас. Шундай бўлса-да, турнирларни ўтказишнинг мураккаб ва ўта қатъий қонун-қоидалари борки, уларга риоя этиш ва бажарилишини назорат қилиш лозимдир.

Одатда, бундай турнирларни уюштиришни биринчи марта зиммасига олган ташкилотлар ИТФнинг расмий вакиллари томонидан нуқсонлар ҳақидаги жуда кўп фикр-мулоҳазалар рўйхатини олишади. Бу борада биздаги ишлар қандай? Афтидан, Тошкент ва Самарқанддаги мусобақаларда фаолият кўрсатган хизматчилар имтиҳонни «аъло»га топширдилар. Буни ИТФ вакили ва мусобақаларнинг бош ҳакам М. Каннинг Халқаро теннис федерациясининг «Сателлит-турнир» бўлими раҳбари Хермиону Гига йўллаган мактуби ҳам тасдиқлайди: **«Сизга «Буюк ипак йўли» сателлит турнирининг натижаларини шу пайтдан йўллайман. Ўзбекистонда бундай профессионал турнирларни ўтказиш анча мураккаб. Бироқ мусобақани режалаштириш даражаси ва уюштириш савияси мен шу пайтгача қатнашган сателлит турнирларига нисбатан юқоридир».**

В. ПАПКОВ.

ЯШАВОР, «УЯС»

БУЮК Ғалабанинг 49 йиллигига бағишлаб жойларда турли хил кечалар, базмлар, спорт мусобақалари ўтказилди. Шу жумладан, Жиззах вилоятининг Бахмал туманида ҳам футбол турнири бўлиб ўтди. Унда тумандаги ички ишлар ходимлари, 16-билим юрти ўқувчилари, «Уяс», Новқа жамоалари ва яна бир қанча муассаса ходимлари ўзаро куч синашди. Ғолибни 2 млн. сўм-купон пул мукофоти кутарди. Мукофот эса барча рақибларини доғда қолдирган «Уяс» жамоасига насиб этди. Турнирга туман ҳокимлиги ҳамда спорт қўмитаси ҳомийлик қилишди.

Файзулла БОБО ДЎСТ,
«Халқ сўзи» мухбири.

РАҲБАРЛАР ВА ФУҚАРОЛАР ДИҚҚАТИГА !

Бутунжаҳон почта алоқалари иттифоқининг аъзоси бўлган Ўзбекистон Республикасининг **"Ўзбекистон почтаси"** концерни корхонаси барча алоқа турлари бўйича хизмат кўрсатади.

1994 йилнинг 1 апрелидан халқаро почта ва почта алоқалари хизматининг янги тарифи жорий қилинади.

Марказий Осиё, МДҲ,Европа, Осиё, Африка, Америка, Австралия мамлакатларига оддий почта карточкасини ер транспорти орқали жўнатишга - 100 сўм-купон, ҳаво транспорти орқали жўнатишга 200 сўм-купон тўланади; оғирлиги 20 граммгача бўлган мактубга ўз навбатида 200 ва 400 сўм-купон, буюртма ва қийматли мактубга 200 сўм-купон, хавфсизлигини таъминлаш учун курсига қараб яна 20 фоиз ҳақ тўланади.

Почта орқали пул жўнатиш учун ҳар бир сўм-купонига 0,16 фоиз ҳақ тўланади.

Оғирлиги 20 граммгача бўлган оддий бандеролни Марказий Осиё ва МДҲ ҳудудларига ер транспортлари орқали жўнатиш 300 сўм-купон, ҳаво йўли орқали эса 400 сўм-купон туради;

Европа, Осиё, Африка, Америка, Австралияга юбориш ўз навбатида 400 ва 800 сўм-купон бўлади.

Оғирлиги 100 граммгача бўлган майда пакетларни Марказий Осиё, МДҲ ҳудудларига ер транспорти орқали жўнатиш 600 сум-купон, ҳаво йўли билан эса 800 сўм-купон туради; Европа, Осиё, Африка, Америка, Австралияга жўнатишга эса 800 ва 1600 сўм-купон ҳақ тўланади.

Оғирлиги 1 килограммгача бўлган посилкани Марказий Осиё мамлакатларига жўнатиш - 1000 сўм-купон, МДҲ, ҳудудларига ер транспорти орқали жўнатиш - 14500 сўм-купон, ҳаво йўли орқали 14000 сўм-купондан 17200 сўм-купонгача, Европага 18000 ва 30800 сўм-купон, Осиё мамлакатларида 17200 ва 33300 сўм- купон, Африка, Америкага - 11200 ва 21900 сўм-купон,Австралияга-15100 ва 24200 сўм-купон туради.

Почта орқали жўнатиладиган нарсаларнинг хавфсизлигини таъминлаш чоралари кўрилган.

Юқоридаги маълумотда тарифнинг энг кичик миқдорлари қайд этилган. Хизмат ва тарифлар ҳақидаги тўлиқ маълумот барча алоқа бўлимларида бор.

Почта алоқалари хизматидан фойдаланинг!

"Ўзбекистон почтаси" концерни.

• АБДУЛЛА ҚОДИРИЙ ТАВАЛЛУДИНИНГ 100 ЙИЛЛИГИГА

«МЕҲРОБДАН ЧАЁН»НИНГ БИРИНЧИ ЎҚУВЧИСИМАН

Абдулла Қодирий ҳаётининг ёзилмаган қирралари унинг замондошлари хотираларида ярқираб, чирқираб яшади. Хотираси қодирийшунослар учун азиз инсонлардан бири тарихчи олим Рауф Бойжонов эди.

Республика шахсий пенсионери, меҳнат ветерани, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи, кўп йиллар Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институти тарих факультетида доцент бўлиб ишлаган Рауф Бойжонов яқинда 95 ёшда вафот этди. У ҳаётлик даврида ўз замондоши Абдулла Қодирийнинг 100 йиллик юбилейида ўз хотиралари билан иштирок этишни орзу қилиб эсдалигини жияни Азиз Абдуазимовга ёзиб қолдирган эди.

Абдулла ака билан аввал ғойибона танишганман: 20-йилларда бутун Ўрта Осиё халқлари орасида у кишидан машҳурроқ зот йўқ эди. Унинг китоблари қўлдан қўлга ўтар, завқ-шавқ билан ўқиларди. Шу вақтларда «Муштум» журналининг бозори чаққон, шуҳрати кенг эди. Ахир унда Жулқунбой тахаллуси билан «Калвак Маҳзумнинг хотира дафтаридан» номли ҳажвий асар кетма-кет босилиб турарди. Бироқ «калвак Махдумсолиқ сеҳрли кучга эга эмасдилар». Асарнинг мафтункорлиги унинг ростлиги, ҳаётийлиги билан белгиланса керак. Калвак Маҳзумларни ўша давр ҳаётида тез-тез учратиш, улар билан суҳбатлашиш, кузатиш мумкин эди.

1920 йилларнинг бошида қозоқ интернатидан ўзбек билим юртига ўқишга ўтказилдим. Мактаб директори Абдулла Авлоний экан. Билим юртида Мажид Қодирий, Абдураҳмон Саъдий, Элбек, Абдулла Қодирий ва бошқалар ўқитувчилик қилар эканлар. Шу пайтгача Абдулла акани асарлари орқали таниган бўлсам, билим юртида ўзини кўришга муяссар бўлдим. Қизиғи шуки, биз анча вақтдан кейин турли тахаллус остида ўқиб келган «калвак Маҳзум», «Тошпўлат тажанг нима дейди?», «Мирвон хола нима дейди?» каби машҳур асарларнинг муаллифи Абдулла ака Қодирий эканлигини билиб ҳайрон бўлдик. Кейин ўйлаб қарасам, редакция ходимлари адибларининг шахсий хавфсизликларини таъминлашда ҳам жонбозлик кўрсатган экан.

Абдулла аканинг халқ орасида шуҳрати «Ўтган кунлар», «Меҳробдан чаён» каби асарлари босилиб чиққанидан кейин юқори поғонага кўтарилди. Халқимиз тарихида «бедилхонлик» мактаби бўлгани аниқ. Менинг назаримда, ўша 20-йилларда шунга ўхшаш ҳол Ўзбекистоннинг барча шаҳар ва қишлоқларида рўй берган эди. Буни нима деб аташни билмайман. Эҳтимол, кейинчалик бу ҳаракатга ҳам ном қўйилар. Бир нарса аниқ: Абдулла ака асарларини ўқиш, шарҳлаш ўз даврида Бедил асарларини ўқишдан, шарҳлашдан эътиборлироқ бўлгани тарихий ҳақиқат.

Абдулла ака билан яқиндан танишувим Москвада рўй берди. 1924 йил йўлланма билан Москвага ўқишга бордим. Бир неча вақт Ўзбекистон ваколотхонаси биносида яшаб туришимга тўғри келди. Бу ерда ўқишга келган Маннон Уйғур, Аброр Ҳидоятов, Сора Эшонтўраева, Наби Раҳимов, Қори Ёқубовларни учратдим. Абдулла ака ҳам ўқишга келган экан. Мен кейинчалик ўзим ўқийдиган институт ётоқхонасига кўчиб ўтдим.

Абдулла ака билан юзма-юз танишишим ҳам шу ердан бошланди. У киши билан бир неча бор бир хонада яшаш, суҳбатлашишларим яхши эсимда қолган. У одам камтарин, тўғри сўз, жуда ҳам ахлоқли, меҳрибон эдилар. Биз билан ўқишга келган кишилардан бири айши-ишратга қаттиқ берилиб кетган эди. Мен Абдулла аканинг маслаҳати билан ўша одам ҳақида «Муштум» журналига «Шапалоқ» тахаллусида мақола юбордим. Мақолам 1924 йилнинг охирларида босилиб чиқди. Абдулла аканинг одамларга, айниқса, юртдошлари тақдирига бефарқ қарамаслигига амин бўлдим.

Абдулла акани яккама-якка иккинчи бор Тошкентда учратдим. Воқеа бундай бўлган эди. 1925 йил ёзги таътилда Чимкент шаҳрига келдим. Шаҳар партия комитетининг секретари Сафарбеков ўзбек тилида газета чиқаришга ёрдамлашишни илтимос қилди. Мен ишга бажону дил киришдим. Аммо ном қўйишда иккиланиб қолдим-да, маслаҳатлашиш мақсадида Тошкентга келдим. Редакцияда биринчи учратган кишим Абдулла ака бўлдилар, у киши газетанинг номини тиклашга ёрдам берди. Биз Чимкент вилоятидаги ўзбеклар ҳаёти ҳақида анча мунозара қилдик.

Абдулла ака билан кейинги учрашувим кутилмаганда рўй берди. Бир куни уйимга бир бола келиб хат тутқазди. Уни ўқисам, хатни Абдулла ака ёзган бўлиб, мени «Қолдирган» маҳалласида бир уйга таклиф қилибди (уй номери эсимда йўқ). Менга хат етказган бола иккаламиз биргалашиб бир ҳовлига кириб бордик. У ҳовлида бир-бирига яқин ишланган икки ёғоч супалар турар эди. Супачаларнинг бирида А. Қодирий, Чўлпон, Ғози Юнус, Элбек ва менга таниш бўлмаган бошқа одамлар ўтирган экан. Кўп ўтмасдан дастурхонлар ёзилиб ноз-неъматлар тортила бошланди. Иккинчи супачага бошларига оқ рўмоллар ташлаганча хотин-қизлар ийманибгина чиқиб ўтирдилар. Улар ҳеч кимга боқмас, ўзларини ноқулай сезишар эдилар. Ўтиришни Ғози Юнус бошқарар, қизиқ-қизиқ ҳикоялар айтиб зиёфатни давом эттирди. Ғози Юнус хотин-қизлар озодлиги, унинг аҳамияти, оила, бола тарбияси ҳақида гапирди, тарбия, хотин-қизлар ҳақида Навоий асарларида биз эшитмаган кўп нарсаларни мисол келтирди. Чўлпон эса ўзининг шеърларини ўқиб берди. Шеърлар мавзуси хотин-қизлар озодлиги эди. Абдулла ака ҳам оз-оз суҳбатга қатнашар, ибратли қизиқ гапларни айтиб ўтирар эди.

Абдулла Қодирий билан тўртинчи учрашувим Самарқандда бўлди. 1928 йил мен Марказий партия мактабида лекция ўқир эдим. Бу мактабда эркаклар билан бирга хотин-қизлар ҳам ўқир эди. Мактабни тугатганлар турли масъул лавозимларда ишлар эди. Абдулла ака мен билан танаффус вақтида учрашдилар. У ёнидан ўша пайтдаги нашриёт бошлиғи Наби Файзидан берилган қоғоз билан бирга қўлёзма асарни топширди. Қарасам, китобнинг номи «Меҳробдан чаён» экан. Мен ҳайрон бўлдим. Абдулла ака «Рауфжон, китобни ўқиб чиқасиз-да, фикр-мулоҳазаларингизни ёзиб, босишга лаёқатли эканлигини ҳам алоҳида кўрсатиб берсангиз» — дедилар. Мен эса: «Бундай баҳо беришга менинг тишим ўтармикин, нега менга йўллади» — деб сўрадим. Шунда у: «Албатта тишингиз ўтади, ўқиганингиздан кейин ҳаммаси аён бўлади. Мен ёнингизда бўламан» — деб жавоб берди. Мен Абдулла акани уйга таклиф қилдим. Биз уйда узоқ вақт суҳбатлашдик. Мен бу асарни уч кунда ўқиб чиқдим, асар менинг хотирамга абадий муҳрланиб қолди. Билганимча китобни тақриз қилдим. Кўп вақт ўтмай Абдулла ака яна олдимга келди: «Ишим битди, сизга катта раҳмат, қалам ҳақимни ҳам олдим. Энди бошқа ишга қўл ураман», дедилар. Мен унинг ишига қизиқдим. Абдулла ака бутун Самарқанд вилоятига машҳур бўлган Намоз ҳақида материал тўплашга киришганлигини, шунинг учун ҳам отга миниб, Намоз изидан кезиб, у ҳаракат қилган жойларни кўрмоқчи эканлигини маълум қилди. Кейин мен билан хайрлашиб отига минди. Мен унга муваффақиятлар тилаб қолдим.

Мен «Меҳробдан чаён» китобининг биринчи ўқувчиси ва тақризчиси бўлганимдан фахрланаман.

Орадан анча вақт ўтганидан кейин бешинчи бор Абдулла ака билан Тошкентда учрашдим. Мен ундан Намоз ҳақидаги иши нима бўлганлигини сўрадим. Шунда Абдулла ака шундай дедилар:

«Китоб деярли ёзиб тамомланди. Бироқ бир «лекини» бор. Намоз Афғонистонга қочиб, босмачиларга қўшилиб кетган экан. Мана шу сабаб китобни бостириш ишига тўсқинлик қилиб турибди».

30-йилларнинг бошларида Ўзбекистон коммунистик партияси қошида «Санъат ва адабиёт» бўлими очилди. Шу бўлимга (кейинчалик шу бўлим негизида маданият министрлиги ташкил қилинган) мен бошлиқ этиб тайинландим. Менинг зиммамга кадрлар тайёрлаш, бўлимнинг вазифаларини белгилаш юклатилди. Шу муносабат билан таниқли шоирлар, ёзувчилар билан учрашдим. Бир марта ўтказилган йиғинга Абдулла ака ҳам қатнашдилар.

Азиз АБДУАЗИМОВ
ёзиб олган.

СУРАТДА: Абдулла Қодирий — дўстлари даврасида.

С. МАҲКАМОВ фоторепродукцияси.

Руҳим кўзларди юлдузни

АБДУЛЛА ҚОДИРИЙ МОНОЛОГИ

Изимни излаяпсизми?..
Изим изсиз йўқотдилар.
Руҳим кўзларди юлдузни.
Кўзни чўтлаб ўқ отдилар.

«Бировнинг соясин босмоқ
Икки дунё — гуноҳ»,
дердим.
Менинг соям тугул, эвоҳ,
Таним топташди қотиллар.

Гулим кулган заҳот
гулдон —
Юлиб олди-ю илдиздан,
Ясаб гул косасин кулдан,
Фароғат туйди жоҳиллар.

Нечун бегонадан ҳасрат,
Ғаюрлардан нечун нола?
Мени сотди забондошу
Замондош «дўсти
қобил»лар.

Қабоҳат шунчами эрка,
Разолат шунчами эркин —
Ки, сангдиллар кўриб
иззат,
Чирийди гўрда покдиллар.

Самандар ВОҲИДОВ.

БАРҲАЁТ «ЎТГАН КУНЛАР»

Абдулла Қодирийнинг «Ўтган кунлар» романи XX аср ўзбек адабиётининг мўъжизасидир. Асарни ўқий бошлайсиз. Ўзига хос бир оҳанг, тасвир бошданоқ сизни асир этади. Дарҳақиқат, Тошкент ҳокимининг оталиғи Юсуфбек ҳожининг вазминлиги, унинг «ҳайтовур» сўзи билан бошланадиган маънодор гаплари, Ўзбек ойимнинг шунга яраша ўзини баланд-да тутишлари, Ҳасаналининг очиқкўнгиллиги, Мирзакарим қутидорнинг Отабекка меҳри тушиб: «Киройи куёвинг шундоғ бўлса», — дейиши, Офтоб ойимнинг: «Кундош — кундошдир» деб куюниши, гўзалликда тенги йўқ Кумушнинг Отабекка: «Сиз ўшами?», — деб термулишлари, инсоний муҳаббатни қадрлайдиган Отабекнинг унга жавобан: «Мен ўша!», — деб чин бахтини топганлиги, Ҳомиднинг чақимчилиги, хиёнатлари... қўйингки, буларнинг ҳаммаси хотирага, дилга михланиб қолади. Романдаги ҳар бир қаҳрамон — алоҳида бир дунё. Энг гўзал ва аксинча, энг тубан феълли қаҳрамонлар ҳам ўткир бўёқларда кўрсатилган. Бари умрбод эсда қолади. Бунинг устига, романни қўлингизга олиб ўқий бошлашингиз билан сизни аста-секин тарихий бетакрор ҳаёт манзараси, яъни ўтган XIX аср ўрталарида содир бўлган ҳодисалар, воқеалар ўз ичига олиб кириб кетади. Ўша даврдаги ҳаёт ҳам, одамлар ҳам асар саҳифаларида шу қадар тирикки, адиб қаламида, сўзида сеҳр борми, дейсиз.

Ҳабибулла Қодирийнинг ёзишича, отаси Абдулла Қодирий «Ўтган кунлар»ни ёзиш тарихини ҳикоя қилганда, гап ораси, шундай деган экан: «Бир кун боғимизга, отамни кўргани эшак миниб шаҳардан бир чол меҳмон бўлиб чиқди... У отамнинг эски қадрдони экан... Уларнинг суҳбатларидан мен шуни англадимки, бу меҳмон тошкентлик бўлиб уйли-жойли, бола-чақали киши экан. Аммо ёшлик чоғларида савдо важи билан Андижонга бориб қолиб, у ерда кўп йиллар истиқомат қилган, Андижондан ҳам уйланиб, бола-чақали бўлган ва кексайгач, ўз шаҳрига қайтиб келган экан. Меҳмоннинг ана шу соддагина тарихи менга чувалган ипнинг учини топиб бергандай, ёзмоқчи бўлганим «Ўтган кунлар» романининг шаклини чизиб бергандай бўлди. Шу асосда бошимда воқеани аста-секин кенгайтира, ривожлантира бошладим». Яна Ҳабибулла Қодирийнинг таъкидлашича, отаси ўз асарида китобхонга тўғри тасаввур бериш мақсадида шаҳарлар кезиб, кўп яшаган, ўша даврни кўрган, эшитган шахсларни излаган, улар билан суҳбатлашган ва асардаги ҳар бир ҳаракат ўринларини аниқлаган, мўлжаллаган, тахминлаган.

— Мен Марғилон кўчаларида юриб, карвонсарой, эски Ўрда ўринларини белгиладим. Мирзакарим қутидор, уста Олим, Ҳомид, Содиқлар уйини тахминладим ва «Хўжа Маъоз»да бир кеча тунадим, — дерди дадам, менинг роман ҳақидаги майда-чуйда, эзма саволларимга ҳам жавоб бериб» («Шарқ юлдузи», 1965 й., № 11, 221—222 бетлар).

Адиб ўғлининг бу хотирасини ўқиб, романдаги бадиий кучнинг манбаларини янада аниқроқ илғайсиз. Демак, адиб ўз асарини ёзишдан олдин катта тайёргарлик кўрган, юрт кезган, романдаги турмуш ва одамлар тасвирининг ҳар бир чизиғини катта машаққатлар билан қўлга киритган. Талантнинг 99 фоизи меҳнатдир, дегани шу бўлса, ажабмас. Бу — кўп ҳозирги ёзувчиларга ибрат бўлмоғи лозим.

Абдулла Қодирийнинг «Ўтган кунлар» романида инсоний муҳаббат, ота-она билан фарзанд ўртасидаги муносабат, адолат учун кураш, мансабпарастлик, фисқ-фасод каби ўтмишдаги ҳаётнинг турли хил масалалари ва яна, энг асосийси, ўзбек халқининг миллий қадриятлари ўз аксини топган. Фикримнинг далили сифатида асардаги айрим парчаларни келтираман. Асардаги ота-она билан фарзанд ўртасидаги муносабатга эътибор беринг-а: «Бизнинг сендан бошқа умид нишонамиз, ҳаёт қувончимиз йўқ. Дунёда кўриб ўтатурган барча орзумиз, ҳавасимиз фақат сенгагина қолган... Шу билан бирга, сенинг сабаби вужудинг бўлган бир киши ўз ҳаёти ичида боласи орқали бир орзу-ҳавас кечирмакчи...» Юсуфбек ҳожи юқорида ўтган гапларни қуруқ ва асоссиз сўзламаган, балки шу турмушнинг рукн ва асосини бир даража айтиб ўтган, Отабек эса буни шу муҳитнинг бир ўғли бўлиб эшитган эди. «Тўғриси ҳам у дадаси томонидан сўзланган, ҳали қонунга қарши чиқиш учун лозим бўлган кучга молик эмас, бас, кучсизликнинг натижаси эса сукут эди». Менимча, романда кўтарилган бу масала ҳозирги пайтда ҳам тарбиявий аҳамиятга эгадир. Романда «тарихимизнинг энг кир, қора кунлари бўлган кейинги «хон замонлари»даги тузумнинг чиркинликлари ҳам аниқ ифодасини топган: «Отабек Шамай (Семипалатинск шаҳри илгари Туркистон савдогарларининг рус савдогарлари билан савдо қиладиган шаҳарларидан бири эди) хотиротини сўзлаб берди. Ўрисларнинг сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий тараққиётларини эшиткувчиларни ҳайратда қолдириб ортиқ тафсилоти билан айтиб чиққач:

— Шамайга бормасдан илгари ўз ҳукуматдорлигимизни кўриб, бошқалар ҳам шундайдир, деб ўйлар эдим, — деди Отабек, — лекин Шамай меним бу фикримни ост-уст қилиб, ўзимни ҳам бутунлай бошқа киши ясади. Ўриснинг идора ишларини кўриб, ўз идорамизнинг худди бир ўйинчоқ бўлганлигини иқрор этишга мажбур бўлдим. Бизнинг идорамиз букунги тартибсизлиги билан кета берса, ҳолимизнинг нима бўлишига ақлим етмай қолди» ёки Юсуфбек ҳожининг: «Иттифоқни нима эканини билмаган, ёлғиз ўз манфаати шахсияси йўлида, бир-бирини еб, ичган мансабпараст, дунёпараст ва шуҳратпараст муттаҳамлар Туркистон тупроғидан йўқолмай туриб, бизнинг одам бўлишимизга ақлим етмай қолди...» деган сўзларига қулоқ тутинг. Уларда тилга олинган ҳаётий-маънавий ҳолатлар ҳамон бизга ўткир огоҳлантиришдай туюлади.

Яратганга шукурки, сиёсий мустақилликка эришдик. Ҳозирда юртбошимиз раҳбарлигида демократик-ҳуқуқий давлатимизни қурмоқдамиз. Ўйлайманки, давлатимиз пойдеворининг мустаҳкам бўлишида ўзбек романчилик мактабини яратган адиб Абдулла Қодирийнинг ҳам ҳиссаси беқиёсдир. Унинг асарлари ўзбек халқининг асл қиёфасини — миллий ўзига хослигини, инсоний фазилатларини, урф-одатларини, тарихда тутган ўрнини, айни пайтда ўткир маънавий муаммоларини жаҳон халқларига кўрсатади.

Абдулла Қодирий айтганидек: «Модомики биз янги даврга оёқ қўйдик, бас, биз ҳар бир йўсинда ҳам шу янги даврнинг янгиликлари кетидан эргашамиз». Ҳа, биз Абдулла Қодирийдек алломаларни етиштириб берган халқимиз билан ҳар қанча фахрлансак арзийди. Негаки, юртимиз ҳам маънавий, ҳам моддий неъматларга бой ўлка. Ўзбекистон келажакда, Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримов доимо таъкидлаётганларидек, буюк давлатлар қаторида бўлишига шубҳа йўқдир. Таваллудининг 100 йиллигига ҳозирлик кўрилаётган бир пайтда, айтадиган фикрим шуки, гарчи қабри маълум бўлмаса-да, лекин китобхонларнинг қалбидан мустаҳкам ўрин олган Абдулла Қодирий (Жулқунбой) руҳи абадий шод бўлса, ажаб эмас.

Неъматулло МУҲАМЕДОВ.

УФҚ ҚУРШАГАН ДОВОНДА

Шарқ орифлар бешигидир. Дунё илм аҳли тан олган боболаримиз Абу Али ибн Сино, Беруний, Улуғбек, Фаробийлар аниқ фанлар бўлмиш фалакиёт, риёзиёт, ҳандаса, кимё каби илмларнинг етук мутафаккири бўлганлар.

Республикада ҳозир ҳам аниқ фанлар бўйича шогирдлар етказиб, илм йўлида муносиб меҳнат қилаётган йирик олимларимиз кўп. Улардан бири истеъдодли математик, сонлар назарияси ва ҳисоблаш математикаси бўйича танилган Маъруф ака Исроил ўғлидир.

У кишининг диофант тенгламаларнинг ечимга эга бўлиши масаласида, бундай тенгламалар ечимлари сони учун асимптотик формулалар топишда ва ҳисоблаш математикасининг кўпгина долзарб масалалари бўйича олган салоҳиятли натижалари жаҳон миқёсида мутахассислар томонидан эътироф этилган.

Маъруф Исроилов тузган квадратур, кубатур формулалар, шунингдек, дифференциал-интеграл тенгламаларни тақрибий ечиш учун ишлаб чиққан услублар бошқа фанларнинг кўпгина масалаларида қўлланилади. Маъруф ака тузган «Ҳисоблаш методлари» рисоласи бу соҳада ўзбек тилидаги ягона китоб бўлиб, у Республикамиз олийгоҳларида дарслик сифатида қўлланилаяпти.

Илм чўққиси риёзатлар билан забт этилади. Маъруф Исроилович ҳам бу шарафга катта меҳнат ва масъулият билан эришган. Маъруф ака дастлаб 1951—56 йиллар СамДУнинг физика-математика куллиётида таҳсил олди. 1958—61 йилларда профессор Н. Романов раҳбарлигида ЎзФА математика институти аспирантурасида таълим олди. 1966 йилда номзодлик, 1986 йилда эса докторлик диссертациясини ёқлади. Фан соҳасидаги юксак хизматлари учун профессор унвонига сазовор бўлди. Меҳнат фаолиятини Математика институтида ҳисоблаш марказининг илмий ходимлигидан бошлади. 1966 йилдан катта илмий ходим, 1976 йилдан эса ЎзФАнинг Кибернетика институтида лабаратория мудири ҳамда 1984 йилдан бошлаб В. Романовский номидаги Математика институтининг «Ҳисоблаш методлари» бўлими мудири лавозимида ишлаб келмоқда.

Игналаб қазилган қудуқнинг сувини ишлатадиган вақт келди. Зеро, унинг ҳар зарраси мустақил мамлакат боғларига оби-ҳаёт янглиғ куч бергуси. Бу масъулиятли вазифани кўплар қатори М. Исроилов ҳам аниқ, теран ҳис этадиган довонда. Бу довонда олим ёлғиз эмас. Бу камтарин олимнинг ўнлаб шогирдлари истиқлол қадамларини аниқ ҳисоблаш усулларини ечиш билан машғул.

Сайфиддин БАҲРОМОВ.

«Халқ сўзи» газетаси жамоаси газета саҳифаловчиси Олимжон Бўриевга акаси

Амирилла БЎРИЕВнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Ўзбектуризм» миллий компанияси меҳнат жамоаси мазкур компания девони ташкилий ишлар ва ходимлар бошқармаси бошлиғи Э. Самиғжоновга волидаи муҳтарамаси

Шарофат САМИҒЖОНОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

Ўзбекистон Телерадиокомпанияси жамоаси адабиёт ва радиотеатр бош муҳарририяти муҳаррири Туроб Ниёзга онаси

МАСТУРА ҚОБИЛ қизининг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Усмон Носир номли Тошкент матбаа техникуми жамоаси техникумнинг махсус фанлар ўқитувчиси Шокарим Шохалимовга онаси

Мағпират ШОНАЗАРОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

• ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ
ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсирғап БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯХЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

• МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — Ж. Сафоев, навбатчи — О. Раҳимов.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001. Буюртма Г.—955 80332 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А — 2.
«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6 Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди 21.00